

VERSLAG VAN DE OPENBARE VERGADERING VAN DE GEMEENTE DORDRECHT - DORDTSE DINSDAG, D.D. 3 OKTOBER 2023

Vergaderzaal 5

1. Raadsinformatiebrief over Jaarlijkse Monitor Agenda Dordrecht 2030 - Raadsinformatiebrief

Voorzitter: De heer Van der Net
Raadsgriffier: Mevrouw Van Poppel
Verslag: NotuBiz

Aanwezig:

Dhr. Droog (CU/SGP)
Dhr. De Heer (CU/SGP)
Dhr. Den Heijer (VVD)
Dhr. Gorter (Op Ons Eiland)
Dhr. Gündogdu (Op Ons Eiland)
Dhr. Katif (Beter Voor Dordt)
Dhr. Portier (SP)
Dhr. Safranti (DENK)
Mevr. Simon-van Waardhuizen (Fractie van Waardhuizen)
Dhr. Stolk (VSP)
Dhr. Uysal (GroenLinks)
Mevr. Van Vugt-Roose (CDA)
Dhr. Venderbos-Lambinon (Partij voor de Dieren)

Portefeuillehouders: wethouder P. Heijkoop

Ambtelijke ondersteuning: Mevr. G. Smid-Marsman, de heer H. Goossensen,
de heer H. Van Broekhoven, de heer H. Kranendonk, mevrouw I. Gommers.

De voorzitter: Dames en heren, ik mis nog wel wat mensen maar tijd is tijd, helaas. Ik heb het 19 uur 31 en dat betekent ... Ja, jij bent er, zeker, zeker, nee, welkom. Dus ik wilde toch gaan beginnen. Ja, dat krijg je dan, al die mensen die als laatste binnenkomen. Welkom, welkom. Daar komt nog iemand binnen. Die mag ook nog plaatsnemen als er plek is. En een wethouder ook nog. Ook nog. Ja, je mag hier komen zitten, zie ik. Welkom in ieder geval bij deze commissie die gaat over de Jaarlijkse Monitor Agenda Dordrecht 2030 en daar is een raadsinformatiebrief over verstuurd. Ik wil in ieder geval iedereen hier natuurlijk welkom heten en natuurlijk ook de ambtelijke ondersteuning. De heer Kranendonk is er niet, ik zie hier de heer Hans Van Broekhoven. En dat vermoeden had ik al, dat hem dat was inderdaad. Dan hebben wij nog mevrouw Inez Gommers Frederiks natuurlijk. Ja, dat kon ook niet missen. Even kijken, mevrouw Gemma Smid, die zit daar. Dan hebben wij ook nog de heer Goossensen die toch nog uit het mooie Leiden hierheen gekomen is, ondanks dat ze daar Leidens Ontzet hebben. Wat een plichtsbesef.

Ik wilde ... Nou voor in ieder geval dan ook dit voor de notulen, de heer Kranendonk komt ook nog. Eventjes heel snel een ronde wie er allemaal hier aanwezig zijn. En dan wil ik links beginnen bij de wethouder.

De heer Heijkoop: Peter Heijkoop, wethouder.

Mevrouw Smid-Marsman: Gemma Smid, portefeuilledirecteur.

De heer Goossensen: Hans Goossensen, portefeuilledirecteur.

De heer Portier: Ronald Portier, SP.

De heer Gündogdu: Aydin Gündogdu, Op Ons Eiland.

De heer Gorter: Wouter Gorter, Op Ons Eiland.

De heer Katif: Jacques Katif, Beter Voor Dordt.

De heer Safranti: Mehmet Safranti, DENK Dordrecht.

De heer Uysal: Abdullah Uysal, GroenLinks Dordrecht.

De heer Den Heijer: Rolin Den Heijer van de Dordtse VVD.

De heer Van Broekhoven: Hans Van Broekhoven, ambtelijke ondersteuning.

Mevrouw Gommers: Inez Gommers, ambtelijke ondersteuning.

De heer Stolk: Leo Stolk, VSP Dordrecht.

Mevrouw Simon-van Waardhuizen: Claudia Simon-van Waardhuizen, Fractie van Waardhuizen.

De heer De Heer: Robert De Heer, ChristenUnie/SGP.

De heer Venderbos-Lambinon: Cees Venderbos, Partij voor de Dieren.

Mevrouw Van Vugt-Roose: Franciske Van Vught, CDA Dordrecht.

De heer Droog: Andre Droog, ChristenUnie/SGP.

Mevrouw Van Poppel: Denise Van Poppel, commissiegriffier.

De voorzitter: Mijn naam is John Van der Net en ik mag deze sessie voor u begeleiden. Even de toelichting in het kort, waarom zitten wij hier bij elkaar? We hebben de Jaarlijkse Monitor Agenda Dordrecht 2030 gekregen in juli. De monitor is een rapportage bedoeld als overzicht over de Agenda 2030. De monitor is eigenlijk bedoeld om samen met de eerste bestuursrapportage en Kadernota te worden behandeld maar dat heeft de organisatie niet gehaald.

Daarom behandelen we hem hier beeldvormend voordat in ieder geval de begroting in de raad komt. Er staat, vrijdag mogen we de digitale publicatie verwachten. Dan kijk ik natuurlijk naar de wethouder en die bevestigt dat. Nou, er zijn schriftelijke vragen gesteld en beantwoord en we gaan eerst beginnen met een introductie op de Agenda 2030 en dat is aan de heer Van Broekhoven en die mag dan starten met datgene wat hij wil vertellen.

De heer Van Broekhoven: Ja, dank u. Hij doet het hoor. We hebben beeld? We hebben beeld, we hebben beeld. Goed, nou, welkom iedereen. Mijn naam is dus Hans van Broekhoven. Ik wil u even heel kort meenemen in de achtergronden van de investeringsagenda. De investeringsagenda is in 2021 zeg maar vastgesteld, toen zijn ook die investeringskredieten beschikbaar gesteld. Dus ik wil u even meenemen in het ontstaan, wat waren ook alweer de doelen, welke investeringsprogramma's hebben we onderhanden, wat zijn de aandachtspunten daarbij en welke vormen van monitoring kennen we en wat zijn de tussentijdse resultaten op hoofdlijn? Daarna, en wat is de planning voor de toekomst. Daarna is er natuurlijk, worden de separate investeringslijnen even kort toegelicht door zeg maar de verantwoordelijke directeuren. En ja, kan er ook nog vragen gesteld worden. Het ontstaan. Die investeringsagenda is eigenlijk ontstaan als gevolg van de verkoop van de Eneco aandelen, dat leverde natuurlijk een hele plens met geld op maar aan de andere kant levert dat ook op een tekort van de dividendinkomsten. Om het geld toch goed te besteden is er toen besloten om een deel apart te zetten om die dividendinkomsten nog te blijven genereren, en een deel direct te investeren in de stad langs zeven investeringslijnen. Het was ook een unieke kans destijds om de kwaliteit van de stad op een hoger plan te brengen en de sociaaleconomische positie te verstevigen van de stad. En tegelijkertijd kunnen we het zien als een soort groeistrategie om zeg maar het aantal inwoners van de stad ook op een hoger plan te brengen. Het idee is om te groeien naar 140.000 inwoners en dat betekent niet dat we willen groeien om te groeien. Nee, we willen groeien om de stedelijke voorzieningen betaalbaar te houden en zeg maar de begroting van baten en lasten in evenwicht te houden. Destijds, en dit zijn wel gebaseerd op oude getallen van destijds hoor, destijds heeft financiën een plaatje gemaakt, als we niet zouden investeren, zouden we zeg maar tekorten oplopen tot langs de rode lijn. En nu we wel gaan investeren is de hoop dat dat wat meer in balans komt en dat zeg maar de begroting ook wat gebalanceerder uitpakt. De doelen en de uitgangspunten van die investeringsagenda, die zijn destijds besproken uitgebreid in de auditcommissie met mensen van de Argumentenfabriek. Dat is ook een wetenschappelijk onderbouwde systematiek die daarachter zit. De bedoeling is eigenlijk om die stedelijke economie een boost te geven langs een aantal raderen die eigenlijk allemaal tegelijkertijd moeten gaan draaien, willen de effecten in de stad zichtbaar worden. Dus het gaat om zeven investeringslijnen. Separaat leveren ze natuurlijk een bepaalde output maar samen leveren we juist die één en één is drie in die maatschappelijke effecten. Destijds zijn ook keuzes gemaakt waar we dan op gaan inzetten. Moet ik even kijken, menselijk kapitaal, ondernemerschap, kennisinfrastructuur, fysieke infrastructuur en leefklimaat. Dat waren destijds zeg maar de raderen waar we aan gingen draaien. Nou, dat heeft geresulteerd in een aantal investeringsprogramma's en daar staan nu ook getallen achter. Inmiddels zijn er al wat verschuivingen in gekomen.

De Dordwijkzone, daar was 55 miljoen voor beoogd, daar is 4 miljoen tijdens de formatieonderhandelingen verschoven. Voor het programma Ruimte voor banen is dat, is er 12,5 miljoen uit het Randstad Urgent programma, hoe heet dat, voor de zeehaven is toegevoegd. Dat is op een gegeven moment afgelopen en het restant daarvan, 12,5 miljoen, is toegevoegd aan dat programma. Nou, en al die programma's dragen bij aan het in werking zetten van die raderen en het in werking zetten van die machinerie. Wel een aantal aandachtspunten hebben we heel kort bij die agenda. Het doel, het achterliggende doel van die agenda is om de sociaaleconomische positie van de stad op een hoger plan te brengen. Dat vraagt wel koers houden want de effecten daarvan, de outcome effecten zoals dat heet, de maatschappelijke effecten in de stad, die zullen zich pas op de middellange termijn manifesteren. We zijn nu eigenlijk pas één, anderhalf jaar verder en het is een investeringsprogramma om ook de financiële huishouding op orde te houden. Dat betekent dat de hoofdsom in de investering wordt ingezet maar dat betekent ook dat het geld niet kan worden ingezet voor exploitatie of consumptieve uitgaven, et cetera. Het gaat echt om investeringen in de stad. Nou, dan even heel kort het raamwerk voor de monitoring, dat is met de raad besproken en afgetikt in november 2021. Waarin we hebben gezegd, oké, we gaan jaarlijks monitoren en we gaan monitoren op input, dus we stoppen er geld in. Hoe zit het met het investeringsritme, daar moet een bepaalde output, bepaalde resultaten voor geleverd worden, hoe zit het daarmee? En die machinerie samen, die moet leiden tot effecten in de stad, in bewonersgroei, verhoging van het welvaartsniveau, et cetera. Daarvoor hebben wij het OCD gevraagd om elk jaar zeg maar een meting te doen. Vorig jaar hadden ze de nulmeting en dit jaar hebben we de éénmeting dus we zijn één jaar verder eigenlijk pas. En eens in de vier jaar hebben we gezegd, dan gaan we wat dieper kijken van, joh, wat zijn nou echt de effecten? Dat proces willen we graag parallel laten lopen met de Kadernota omdat dan ook zeg maar de financiën wat beter in beeld zijn. Nou, dat is ook een bijstuurmoment en daar kom ik zo meteen nog eventjes op. De planning voor die vierjaarlijkse evaluatie, wat diepgaander, en daar zijn we ook van plan om een extern bureau diepgaander te laten kijken naar wat voor effecten zijn er nou bereikt in de stad? Dat willen we doen eind 2025, in aanloop naar de verkiezingen in 2026. En wat ook van belang is, en dat hebben we destijds ook afgesproken in dat raamwerk, is dat de raad krijgt informatie over die lijn niet alleen via papier maar ook juist kwalitatieve betrokkenheid van de raad wordt gestimuleerd, werkbezoeken, zodat echt een breder beeld ontstaat van die investeringslijnen. Die investeringslijnen, wel een belangrijk detail, die kennen hun eigen verantwoordingsregime en dynamiek richting de raad. Dus elke investeringslijn kent een eigen rapportageritme. De formats die we nu voor hebben zijn eigenlijk alleen maar een indicatie op hoofdlijnen en meer de detaillering zit in die separate investeringen. Nou, dan de vormen van de monitor. Dus we hebben de jaarlijkse formats, daar zitten we nu in. In de begroting kennen we ook nog het dashboard. Op een aantal overeengekomen indicatoren wordt ook gemeten in de begroting. En wat zien we nu even tussentijds? Nou, als we kijken naar de input dan zien we dat de besluitvorming over de uitvoeringskredieten, beschikbaar stellen van geld, et cetera, loopt grotendeels wel op schema maar elk programma kent wel zijn eigen ritme. De realisatie komt op gang maar daarbij wel aangetekend dat sommige investeringslijnen eigenlijk pas vrij laat begonnen zijn. Want de maatschappelijke businesscase voor de binnenstad bijvoorbeeld die is pas in maart 2023 vastgesteld.

Dus dat is ook wel eventjes iets om in de gaten te houden. En ik denk dat we zeg maar die investeringsagenda ook kunnen zien als een heel belangrijk motorblok onder zeg maar het politiek akkoord. Nou, als we het hebben over de outcome, dus dat zijn de maatschappelijke effecten die die machinerie zeg maar teweeg moet brengen, dan zien we eigenlijk nog weinig. Als je kijkt naar die monitor zijn er nog weinig verschuivingen te zien, die OCD-monitor. Maar goed, dat is ook eigenlijk wel verwacht want we zijn eigenlijk pas heel kort bezig en dit soort dingen heeft echt wat meer tijd nodig om tot resultaten te leiden. Wat ook van belang is, is zeg maar de katalysatorwerking want dat geldt wat wij uit eigen portemonnee investeren in de stad kunnen we ook gebruiken als cofinanciering voor het aantrekken van middelen van andere overheden weer. Maar, dus als je geld wil hebben van andere overheden moet je wel zelf ook wat meebrengen want de financiering is meestal rond 50 procent maximaal. Nou, dan de planning. Ik heb het al ... Ho, sorry.

De heer Katif: Nou ja, dan gaat die naar de volgende sheet en dan kan ik mijn vraag niet meer stellen.

De voorzitter: Nou ja, er schijnt op dit moment helemaal niks meer.

De heer Van Broekhoven: Hij gaat uit.

De voorzitter: Dus, ah, daar is die weer. Ja, ja, ja.

De heer Katif: Als u even teruggaat naar de vorige sheet, alsjeblieft.

De heer Van Broekhoven: Ja.

De heer Katif: Het gaat mij met name om de output en outcome. U had het over een aantal indicatoren. Welke indicatoren zijn dat? We hebben, als ik me goed herinner en de wethouder weet het ook, we hebben ook met elkaar afgesproken dat een aantal indicatoren komen er, ongeveer tientallen. En of die ook straks, als we zover zijn, dat die ook meegenomen kunnen worden. Maar in eerste instantie ben ik benieuwd welke indicatoren langs ...

De heer Van Broekhoven: De indicatorenset die gebruikt wordt voor het meten van de outcome, die staan in het monitorkader wat in november 2021 is afgesproken met de raad. Ik heb, ik zal eens even kijken of ik dat bij me heb. Ja, raamwerk monitoring heet dat. En ik moet even kijken, op ondernemerschap, ja, we gaan even het detail in, op ondernemerschap zijn er bijvoorbeeld zaken als arbeidsmarktspanning. Dus dat is de verhouding tussen openstaande en kortdurende vacatures.

De voorzitter: Maar dat was de vraag niet neem ik aan. Wat is de vraag wel?

De heer Katif: Langs welke indicatoren betekent niet dat je gewoon zeg maar in detail maar ik wilde alleen weten, ja, wat voor indicatoren zijn dat? Niet specifiek maar gewoon in het algemeen. Omdat wij een aantal indicatoren ...

De heer Van Broekhoven: Nou, dat zijn een aantal ...

De heer Katif: ... langs de BVV kant hè, onze begroting, en je hebt ook indicatoren die we met elkaar nog gaan afspreken met de wethouder. Nou, en mijn vraag zou zijn, goh, welke zijn dat? En in tweede instantie, kunnen wij straks als het zover is dat je die ook verwerkt in het geheel? Dat is het.

De voorzitter: Ik hoor net dat de wethouder daar uitgebreid toelichting op kan geven zo. Dus misschien is dat dan wat handiger dan om daarop in te gaan.

Mevrouw Smid-Marsman: Het meest simpele antwoord is, het is de OCD-rapportage die bij de stukken zit. Dat is de monitor die u afgesproken hebt en die dus elke keer opnieuw zal worden gepresenteerd.

De heer Katif: Ik zal de vraag nog eens een keer herhalen als de wethouder aan het woord is.

De voorzitter: Dat spreken we bij deze af. Even kijken, gaat u door, mijnheer Van Broekhoven.

De heer Van Broekhoven: Nou, ik ...

De voorzitter: U was bijna klaar hè?

De heer Van Broekhoven: ... nader het einde hoor.

De voorzitter: Ja, dat vermoeden had ik al.

De heer Van Broekhoven: Even kijken. Ik stel voor dat ik dit plaatje even laat staan en nu zeg maar de portefeuille-directeur de gelegenheid geef om heel kort hun investeringsprogramma toe te lichten.

De voorzitter: Ja, conform wat we hebben afgesproken. We gaan, dit is het algemene verhaal even vanaf de monitor. We hebben inderdaad nu afgesproken dat de programmadirecteuren heel kort even een pitch zullen houden met betrekking tot hun onderwerp. Ja, en dan gaan we, ik heb hier de duurzaamheid als eerste. De heer Goossensen, die mag daarmee beginnen met deze pitch. De duurzaamheid. Ja, die heb ik als eerste op mijn lijstje staan.

De heer Goossensen: In de doelen die net voorbijkwamen in dat mooie radarmodel zag u niet een duurzaamheidsklimaatdoelstelling. Tenslotte waren de doelen, zijn de doelen van Agenda 2030 gericht op de sociaaleconomische positie. We hebben wel gezegd, het thema duurzaamheid nemen we wel op omdat er zijn dingen die we moeten mee koppelen met de doelen die we stellen. Dus een beetje in de gedachte van die radar. En daar zitten dus twee elementen in de duurzame stad, zoals wij dat noemen. Eén is het gemeentelijk vastgoed. Nou, daar kunt u lezen in de bijlage dat we daar met de eerste zes complexen bezig zijn, waaronder de Sportboulevard en een paar andere en daarna weer begin volgend jaar een tweede setje pakken. Dat is verplichte kost hè want dat is gewoon wettelijk voorschreven dat we die verduurzaming moeten oppakken. Het kost ook geen geld, dat is in feite revolterend.

Dus we hebben handig gebruikgemaakt van de spaarpot om dingen goed te regelen die we sowieso moesten doen en dat proberen we goed te doen. Het tweede was, het thema is het zonneoffensief. Dan gaat het om opwekdoelstelling. Daarvan hebben we bekeken van, wat zouden we nu langjarig kunnen toevoegen aan datgene wat er is opgezet zonder dan meteen op dingen in te springen waar het Rijk ook wel flink voor aan de lat staat. En dat was met name het thema bedrijvigheid en echt grootschalige opwek. Denkt u even aan zonnepanelen, we hebben er een stuk of drie, Crayestein, de zuidkant van de WDO en dan hebben we nog de Vlaakweg, dus Amstelveen wordt dat genoemd. Twee daarvan zijn via de ECD, de Energiecoöperatie Dordrecht, ontwikkeld. Net als een aantal grote projecten die in Dordrecht met Zon op dak zijn gerealiseerd. Inhoudelijk hoeft u daar niet voor te betalen want daar zijn keurige subsidies van het Rijk, SDE, SDE+, SDE++ en die zorgen voor een keurige financiering van zo'n project. Alleen het kost wel veel moeite. Dus wij hebben gezegd, die ECD die moet een aanjaagfunctie vervullen, zowel zeg maar voor die grote opwek. Dat zou natuurlijk heel mooi zijn dat we in ons Spaarbekken ook nog eens een keer een kwart van die zonnepanelen op het water zien te krijgen, om maar een toekomstig mogelijk project te noemen. Dus we kijken nog naar verdere mogelijkheden. Maar kijk ook naar de daken. Nou, dat speelde op dat moment ook absoluut want denk even aan DistriPark. Nou, ik kan u vertellen dat mede middels de inzet van die ECD-formule nu alle bedrijven in de fase 1 DistriPark zon op het dak krijgen. Je ziet het nog niet overal maar het zit overal in de pijplijn dus of het ligt er of het komt er. Dat is in feite zeg maar precies wat wij beoogden met dit zonneoffensief. Het gaat niet alleen om de grootste bedrijven, het gaat ook bijvoorbeeld nu om vijftig mkb'ers die we verder helpen. Die hoeven dan niet bij die ECD-pot te zijn maar die kunnen we op een andere manier helpen. Dat is even in het kort zeg maar de lijnen duurzame stad.

De voorzitter: Nou, dat heet een pitch denk ik. En dan is altijd, ik kijk om me heen en ik denk, iedereen die denkt van, nou, hartstikke mooi, we gaan door naar het volgende programma. En ja, dan kijk ik gewoon op mijn lijstje en dan zie ik hier glanzrijke toekomst staan, en daar staat weer een naam achter en dat is ook de heer Hans Goossensen. En die zit nu te zoeken welke pitch dat ook alweer is. Glanzrijke toekomst. Goossensen. Die namen krijg je dus ja. Goossensen, ik ga even oefenen. Gaat uw gang.

De heer Goossensen: De Agenda 2030 gaat nadrukkelijk ook om investeren in mensen. En het gaat ook in mensen die een kwetsbare positie hebben, kwetsbaar op de arbeidsmarkt en de jongerencategorie 16 tot 24. Wij werken daar samen in op, sociaal, economie, die hebben we beetgepakt, niet omdat er geen projecten liepen voor deze doelgroep. Vanuit het onderwijs is het mbo, vanuit sociale dienst, als ze eenmaal bij de sociale dienst werden beloond, het jongerenwerk, de gemeentelijke gezondheids- en jeugdcircuit. Maar wat eraan ontbrak aan die projectenmolen was helder overzicht, voor welke doelgroepen werken we nu? Hoe zeg maar organiseren we nou een ketenmobiliteit? Dus als nou een kwetsbare jongere zit op het mbo, op een gegeven moment haakt die persoon af en dan is die even uit beeld. En dan duurt het geloof ik, hoelang duurt het voordat je bij de sociale dienst mag aankloppen? Ik geloof een paar maanden. Nou, en dan gaan we eens een dossiertje openen, gaan we helemaal overnieuw beginnen.

Hoe jammer is dat? Dus wij hebben ook nog in de tijd met Peter als wethouder onderwijs nog wel eens een mbo-bestuurder uit Rotterdam hier over de vloer gehad die zei, doen

wij heel anders, doen we echt heel anders. Wij zorgen voor een warme overdracht van die studenten, ook als ze bij ons afhaken zodat zeg maar die partij die zich met deze jongere gaat bemoeien niet bij nul begint. Er zijn ook werkgevers die, en gelukkig in deze tijd zijn dat er steeds meer, die zeggen, nou, ik ga gewoon het gewoon proberen met deze jongen of met deze meid. En wie zou mij dan kunnen helpen? Wie kan me even aanreiken zeg maar hoe dat zou kunnen, wat voor begeleiding moet ik leveren? Nou, dat soort vraagstukken, dus hoe zorg je nou dat die kids niet tussen wal en schip belanden, hebben we eigenlijk willen pakken. Wat vroeg dat? Niet zozeer een extra dosis financiering voor nog een paar projecties erbij maar wel echt samen nadenken over heldere monitoring en een, ja, wat we dan noemen, een ketenaanpak. Nou, daar hebben we veel energie ingestopt. De Universiteit van Tilburg is erbij getrokken. We hebben elkaar echt ook in de ogen gekeken als ketenpartners en het eind van dit jaar denken we zover te zijn dat we op basis van zo'n nieuw type samenwerking eens kunnen kijken, en daar staat natuurlijk ook wat uitvoeringsgeld, ook met Europese cofinanciering erop dus we hebben echt middelen voor de komende jaren, om dat op die nieuwe manier in te gaan zetten. Dat is eigenlijk in de kern de stand voor dit onderwerp.

De voorzitter: Toch een vraag, Ja, ja, ja, mevrouw Van Vught.

Mevrouw Van Vught-Roose: Dank u wel, voorzitter. Ik sluit toch een beetje aan op de vraag van de heer Katif zojuist. Ik heb die monitor met de nodige belangstelling gelezen en ik ben ook heel blij met die ketenaanpak. Maar op welke indicatoren gaan we hier dan dit terugzien? Nu nog niet, dat begrijp ik, want we gaan het inzetten. Maar werkloosheid of schoolverlaters, dat soort dingen? Want die worden natuurlijk nu niet specifiek genoemd.

De voorzitter: Wie gaat daar een antwoord op geven? Ik zie mensen heel druk op hun iPad klikken en dat komt goed denk ik. Welke indicatoren is de vraag inderdaad, is dat al duidelijk of ... Ja. Graag de microfoon aan want anders dan hoort niemand ...

De heer Goossensen: Nee, ik denk dat u precies de twee indicatoren noemt. Je hebt natuurlijk een overzichtje van de werkloosheidspercentages en we hebben natuurlijk als je ook kijkt naar de mbo-uitstroom, hoe zit dat precies? Ja, dat zijn wel de indicatoren waar je wat verandering wil zien. Het kan best zijn dat wij, weet ik niet helemaal precies, dat wij in die samenwerking, daar zit ook een heel monitoringsverhaal op, dat we ook nog een paar variabele misschien niet aan die Agenda 2030 hangen maar wel zeg maar aan dit onderdeel hangen om vooral ook de samenwerking met elkaar te toetsen. Want daar ben je in ketensamenwerking natuurlijk altijd nieuwsgierig naar van, ga je elkaar dan ook echt zeg maar leveren?

De voorzitter: Duidelijk? Mooi. Dan gaan we gelijk, ja, ik bedoel van, ik lees natuurlijk alleen maar op vanaf mijn briefje. Maar we hebben ook nog het programma Ruimte voor banen en daar staat ook weer de naam van Hans Goossensen achter.

De heer Goossensen: Ja, toen we bezig waren met de Groeiagenda, en daarin is de katalysator woningbouw, daar komen mijn collega's nog wel even op terug, hebben we gezegd, ja, als we nou naar een stad gaan van 140.000 inwoners, dan moet je ook groeien in werkgelegenheid. Want je wil geen stad zijn die economisch leeft op de pendel naar bijvoorbeeld Rotterdam. In de huidige tijd was natuurlijk wel de vraag van,

ja, we zitten met een ontzettend tekort aan mensen. Moet je nu nog verder gaan met het zoeken naar banen? En het antwoord is ja want we zullen ruimte voor banen in die ontwikkeling naar 120.000, 140.000 inwoners en een regio met ruim 300.000 inwoners, die zul je nu moeten voortzetten. Als wij geen ruimte hebben om vroeg of laat die banen in te passen, dan gaat het erg mis. Ook al zitten we nu in een conjunctuur waarvan je zegt, nou, ook de zittende ondernemers zeggen, wacht maar even met die nieuwe banen, we hebben er voldoende. Dus we gaan wel door in ruimte maken binnenstedelijk, niet met uitlegplekken maar binnenstedelijk met banen. En dan zie je dat elk deel van de stad heeft weer zijn eigen opgave, eigen kansen. We zijn met DistriPark bezig. Daar hebben we dus geleerd dat je echt, dat zit nu ook in het stuk wat afgelopen november is geaccordeerd, we kijken niet alleen naar banen maar ook naar banen met impact. Wat is nou een baan met impact? Dat is eigenlijk drie dingen. Eén, dat is laten we zeggen, dat zijn werkgevers die een x-aantal vaste banen leveren. Dus werkgevers die alleen maar op flexbanen zitten, dat zijn voor ons geen werkgevers die wij naar ons toe willen trekken of die we zouden willen accommoderen. Twee, het zijn werkgevers die medewerkers ontwikkelkansen geven. Dat raakt toch wel de basis ook voor die Agenda 2030. Want als je nou ziet wat er bij ons specifiek uitspringt in stad en regio economisch, dan zie je gek genoeg dat mensen baanonzekerheid hebben, ze zijn bang hun baan te verliezen. Dat kleeft echt aan de stad en regio. En het zijn, en als je kijkt naar hoeveel mensen investeren in zichzelf, dus die doet een cursus, een opleiding, scoren we ook echt lager dan andere steden en regio's. Dus ontwikkelkansen hoort bij ons bij een baan met impact. Het laatste is dat we graag bedrijvigheid zien die in het verduurzamingsprofiel van stad en regio passen. Dus we hebben zeg maar in deze periode een banendoelstelling, we hebben de afgelopen periode al bijna 4000 gerealiseerd, in de regio 10.000 naar banen met impact. Echt die kwaliteitskant meepakken. Voor elk deelgebied in de stad hebben we nu een oplossing of een aanpak op maat in de ontwikkeling. U heeft al voorbij zien komen eind vorig jaar de aanpak die we voor Kil I, II hebben en de ruimte voor economie kaderstuk. We zijn bezig met de aanpak voor de Merwedehavens. Is ook weer toch wat anders, dan gaat het over schuiven met bedrijvigheid a la Peute, zoals we binnenkort het bedrijf Peute gaan uitplaatsen en daar weer ruimte voor nieuwe ontwikkelingen organiseren. Maar we kijken ook naar de Spoorzone. Kijk maar even naar die banenambitie op het Maasterras. Dat laatste is ook echt belangrijk want we moeten stap voor stap ook werken aan een robuustere economie. Robuuster wil gewoon zeggen dat je meerdere takken van sport doet, dus ook financiële dienstverlening of zakelijke dienstverlening gekoppeld aan iets waar je goed bent. Dat past echt bij ons als centrumstad. Als er architectenbureaus zijn die ergens in de regio werken en zeggen, nou, ga ik nou voor Dordrecht of ga ik naar Rotterdam Blaak? Je moet naar Dordrecht komen. Binnenstad gaan we ook meepakken. Dat zijn allemaal instrumenten die we op maat kunnen inzetten en ook het tempo kunnen aanpassen hoe partners ook zich bewegen.

Pak nou even die casus van Dolderman, hebben we vrij lang naar gekeken in de stad, een jaartje of vijftien a twintig, de ambitie. Ja, op een gegeven moment had Dolderman een probleem want die kon niet meer met drie bakken in de rivier die schepen neerleggen want Rijkswaterstaat zei, nee, dat vinden we niet goed meer, alleen maar twee. Nou, dat was een van de triggers voor Dolderman om te zeggen, ja, misschien toch maar eens dan ... Ja, en dan hadden we een plekje 2^e Merwedehaven en zo ging het balletje rollen. Lang onderhandelproces, op een gegeven moment waren we eruit. Ja, en

dan moet je vrij snel door kunnen schakelen ook met een deal op financiering. Daar hebben we toen ROM Drechtsteden op ingeschakeld en we willen op een aantal van die deelgebieden, ook de ROM Drechtsteden als partij in dit soort dossiers aan zet brengen. Hoe we dat precies gaan doen, daar krijgt u nog dit jaar een nadere uitwerking voor. Hoe willen we dat ontwikkelen en organiseren? De voorwaarde is dat je vrij snel mee kunt schakelen en dat je ook in een aantal gevallen risicodragend kunt ontwikkelen. Maar dan moet je wel heel goed die businesscases goed kunnen beoordelen en daar zeg maar scherp een afwegingen in maken van, is het je waard, wil je de risico's pakken? Dat is grofweg even de stand ruimte voor banen.

De heer Katif: Voorzitter? O, sorry.

De voorzitter: Een vraag, de heer Katif.

De heer Katif: Ja, meestal dan vraag ik voorzitter. Sorry, maar mijnheer '...' die was eerder dan ik dus ik ...

De voorzitter: Geeft niet. Ja, maar ja, ik zie dat die het goed vindt dus wat dat betreft, de heer Katif.

De heer Katif: Nou, dank je wel. Ja, ik hoor de heer, ja, ik was de naam vergeten. Sorry. Excuses. Ik kon het niet uitspreken, daarom zeg ik dan maar dat ik het vergeet. U had het over een aantal risico's. Ik zou graag willen weten welke risico's zijn dat? En wat ik eigenlijk in het hele verhaal hoor en zie is namelijk alleen maar succes, succes, succes. Wanneer is, stel je voor dat er een stagnatie zou plaatsvinden, houden we er rekening mee als het gaat om de Groeiagenda 2030 en in welke mate houden we daar rekening mee? Dat zijn scenario's waar we mee rekening moeten houden. Dus ik hoor het woord risico dus dan ga ik erop in en zou graag een antwoord ... Dat is een technisch vraag trouwens hoor, het is geen politieke vraag.

De voorzitter: Is er rekening gehouden met risico's en stagnaties? Dat is volgens mij de vraag.

De heer Goossensen: Ja, als het gaat om het instrumentarium voor even voor ruimte voor economie, dan zit er daar dus niet enorm grote ontwikkeling in waar je twintig jaar aan werkt en door een economische crisis moet, waarbij je geld gaat verliezen, op papier, op grexen. Je kijkt vrij toegesneden naar plots, zal ik maar zeggen. Zo doen we dat op Kil I, II, zo doen we dat in het centrum. Dus je moet zorgen dat op het moment dat je ergens instapt, dus grond verwerft, we zijn bijvoorbeeld nu 3^e Merwedehaven zijn we in gesprek met PROAV, de provinciale afvalorganisatie over verkopen van die grond. Dan moet je natuurlijk verdomd goed weten wat je daarmee wil en wat die partij of partijen nodig denken te hebben en wat dan zeg maar de businesscase is om dat in een redelijk korte termijn op te leveren. Ja, dat is nu natuurlijk precies de discipline waar we de ROM Drechtsteden voor aan het werk hebben en eventuele risico's pak je mee in zo'n businesscase.

De voorzitter: Ja? De heer Gündogdu had ook een vraag.

De heer Gündogdu: Ja, voorzitter, dank u wel. Mijnheer Goossensen, we hebben in de regio met elkaar afgesproken dat deze regio kenmerkend als de Maritieme Delta nog meer te versterken omdat we al behoorlijk wat bedrijvigheid hebben. Als ik u zo beluister, die lijn wat is ingezet de afgelopen jaren om de maritieme sector nog meer de ruimte te geven als de motor van de regionale economie, beter op de kaart te zetten, is dat ook de koers voor de komende jaren? Als ik u zo beluister zegt u ook, we gaan op zoek naar kansen, ontwikkelingen in den lande, misschien mondiaal die we ook hier mogelijk gaan ontwikkelen of huisvesten of ruimte maken. Ik ben nog even aan het zoeken welke lijn wij voor de komende jaren in ieder geval kunnen verwachten.

De heer Goossensen: Nee, dat is een heel goed punt. We hebben tien jaar geleden, hadden we voldoende plekken aan het water. We waren ook nog op allerlei plekken in de regio, Waterbusplein in Alblasterdam. Eigenlijk elke gemeente had wel een plek waar hij aan het herstructureren was met publiek geld. Maar al die plekken zijn nu min of meer bezet dus we hebben niet zoveel meer. We hebben dan misschien in Kil III weer een 4 hectare. Dat betekent gewoon dat je, als je verder wil groeien in dat maritieme maakprofiel, en dat willen we. Dat is zelfs binnenkort van landsbelang, er komt een advies op sectorbeleid op dat maritieme maakindustrie te zetten. Ook vanuit de strategische autonomie, dat we zelf schepen nog kunnen maken. Dus dan is het natuurlijk logisch dat je goed kijkt naar de meest basale vraag van, hebben we nou ruimte? En dan zeggen we, ja, maar daar gaan we dus op een slimme manier ruimte voor creëren. Want er zit, als u daar goed naar kijkt, best wel bedrijven aan het water die niet watergebonden is. Op heel veel plekken zitten bedrijven een beetje met de rug naar het water. Dat kun je natuurlijk niet planologisch oplossen, die bedrijven zitten daar. Maar je kunt wel, en dat hebben we bijvoorbeeld bij het bedrijf Peute laten zien, op het moment dat een bedrijf wil groeien of een bedrijf niet meer goed gaat, dat je dan kijkt, hé, wat kunnen we nu met deze plek en hoe kunnen we met schuifbewegingen interessante ontwikkelingen vanuit dat maritieme profiel beter maken? Waarbij we andere ontwikkelingen bijvoorbeeld, nou, pak een Dolderman, daar hebben we nu woningbouw gezet, ook verstedelijking daarmee meteen een kans krijgt. Dus met het schuiven van functies kunnen wij dat maritieme profiel gaan versterken, ondanks het feit dat er dus niet zeg maar zomaar plekken openliggen aan het water die we kunnen benutten.

De voorzitter: Mevrouw Van Vugt.

Mevrouw Van Vugt-Roose: Ja, dank u wel, voorzitter. Daar sluit mijn vraag nog wel bij aan want er wordt dus wel op ingespeeld op het moment dat zich iets voordoet wat een kans kan zijn om dit beleid door te voeren, maar dat kan soms ook wel heel lang duren. Wordt er dan ook actief beleid gevoerd als bepaalde werkgevers niet voldoen aan een van die drie voorwaarden? Dat je gewoon nog wat anders wil.

De heer Goossensen: Nou, die sturen we niet weg. Nee, het is zo dat bij het acquireren van bedrijven kun je daarnaar kijken. Je kunt dat niet heel hard afspreken. Wij vragen natuurlijk wel, hebben we ook bij DistriPark gedaan van, hoeveel werknemers heeft u nu? Maar ja, daar hoeven ze niet voor te tekenen. En als ze na een half jaar toch willen saneren of wat dan ook, dus je moet er echt goed naar kijken. Maar ik wil hier niet de illusie creëren dat we daar zeg maar heel hard op kunnen sturen met ons instrumentarium. Wat wel ontzettend goed werkt is dat bedrijven onderling naar elkaar

kijken. Dus de stichting die zich, maatschappelijk ondernemen die zich hiermee bezighoudt en ook dit soort principes heeft geformuleerd, ja, het werkt ontzettend goed als men naar elkaar zegt van, maar dit is eigenlijk wel de norm. En dan gaat het dus niet of je het allerbeste jongetje of meisje van de klas bent, het gaat om of je past in de huidige tijd? Nou hebben we natuurlijk ontzettend geluk dat de arbeidsmarktverhouding maakt dat steeds meer werkgevers zich bewust zijn van het feit dat je die drie punten die ik noem, dat je die eigenlijk moet inbakken in je bedrijfsvoering. Toen ik studeerde was Shell een van de meest gewilde werkgevers. Nou, mijn neefje die studeert nu en ik hem toch eens gevraagd van, hoe zit dat? Ze willen er absoluut niet meer werken, technische studenten. Dus ik noem maar even een van die principes. Ja, nou, dat is, dat is, dat laat ik, dat kan hoor. Dus ontwikkelkansen wordt gewoon gevraagd. Dus het zijn ook wel dingen die zich laten afdwingen. En niemand staat raar te kijken als wij in gesprekken met bedrijven dit soort punten naar voren brengen.

De voorzitter: Ja, ik hoorde iets van de wethouder maar ga ik niet herhalen maar daar ben ik het wel mee eens. Even kijken, ik heb hier nog de Spoorzone, tegenwoordig StadsAs. En daar ook de heer Goossensen maar ook de heer Kranendonk staat daarbij. Die is natuurlijk nu gearriveerd. En ja, misschien kan hij ons meenemen in zijn pitch met betrekking tot de StadsAs? Aanzetten de micro, ja.

De heer Kranendronk: Ja, ik zit me eigenlijk te vragen wat we hier nog moeten vertellen op dit moment over de StadsAs omdat er hiernaast een vergadering plaatsvindt over het Maasterras. Daar zijn we vanmiddag om vier uur al mee begonnen, met een rondleiding door het gebied. Daarna een inspirerend verhaal van Zwolle en nu zijn we daar de plannen aan het presenteren. De voorkeursvariant zeg maar even voor het Maasterras en op te halen wat uw raad daarvan vindt. Dus ik weet niet of het nou handig is om dat in deze setting ook nog eventjes te doen, in alle eerlijkheid.

De voorzitter: Ja, ik heb natuurlijk, ja, we hebben natuurlijk afgesproken om hier alle programma's even door te lopen, vandaar dat dat natuurlijk ook genoemd wordt. Maar ik begrijp inderdaad wat er nu gezegd wordt van, in hoeverre dat dan nu nog in deze vergadering relevant is dus. Eén puntje dan nog.

De heer Goossensen: Over de mobiliteitskant. Waar we natuurlijk ontzettend blij mee zijn is dat we afgelopen november een besluit hebben gekregen van het ministerie van IenW op de start van de verkenning op de infraontwikkeling Den Haag, Dordrecht Leerpark.

De MIRT-Verkenning, daar hangt een bedrag van 1,4 miljard aan. Want we hebben gezegd, Dordrecht maar ook de andere gemeenten langs die lijn, geen rails, geen woningen. Als wij niet ons Ov-systeem kunnen verbeteren, en dan moet u denken aan acht keer per uur een intercity, acht keer per uur een sprinter, dat is echt een enorm verschil met wat er nu is, kunnen wij niet al die woningen, in totaal 170.000 woningen met dus 6000 Dordt, 3000 Zwijndrecht en de rest erboven, kunnen wij niet neerzetten. Het is nu heel spannend want we zijn nu met de uitwerkingen aan zogeheten voorkeursbesluit bezig. Als we dat hebben eind volgend jaar dan weten we echt, wanneer komt nou dat nieuwe station Leerpark. Dat is natuurlijk ontzettend belangrijk in verbinding met de gebiedsontwikkelingen die daarin, men wil weten, wordt het 2030 of 2035? Ik denk 2030 zou moeten kunnen. En voor ons hoofdstation Dordt zijn een paar dingen heel belangrijk, bijvoorbeeld de doorschakeling naar de Merwedelingelijn die we

graag willen zien, maar ook de veiligheid op ons station. Want er zullen goederentreinen voorlopig blijven rijden. Natuurlijk willen we na 2040 een echte goede oplossing maar die is nog niet voorzien. Als dat zo is, dan kunnen we ook denken aan een station Amstelveen. Voorlopig niet, er is gewoon geen ruimte op het tracé. Dan zou er een vierbaanspoorverbinding door die stad moeten, er is geen mogelijkheid. Dus hoofdstation Dordt, de verbinding ook met Maasterras en andere gebieden. En dan, nou, dat zal zeg maar tussen 2030 en 2035 zijn en 2030 hopelijk Leerpark. Dat is eigenlijk een ongelooflijk goede basis om en met je fietspadenstructuur, daar zijn we ook laatst voor bij de raadscommissie geweest, planmatig je fietsinfra uit te werken. Dat is in feite een '...' vanuit STOMP om ook de gebiedsontwikkelingen goed in te zetten.

De voorzitter: Eén vraag. De heer Klarendonk, nog een aanvulling of niet?

De heer Klarendonk: Nee, nee, nee. Ik probeer goed te luisteren, ik heb een beetje last van mijn gehoor.

De voorzitter: Oké. De microfoon uit, Henk. Mevrouw Van Vugt.

Mevrouw Van Vugt-Roose: Ja, dank je wel. En sorry dat ik zoveel vragen heb maar ik heb alles ook wel lekker doorgenomen. Op de planning staat ook de realisatie van woningen bij Knoop Leerpark. Wordt er ook nog gerekend met allerlei voorzieningen die er moeten komen die een wijk aantrekkelijk maken om te wonen?

De voorzitter: Aantrekkelijk rond dat Leerpark en de woningen die daar moeten komen. Is daar nog een antwoord op te geven?

De heer Goossensen: Nou, er is een ontwikkelkrediet aangevraagd. Ik geloof dat het in juni in bespreking is geweest, om daar eens goed naar te kijken. Dus we hebben natuurlijk 333 woningen voor een periode van 20 jaar snel neer kunnen zetten op het Leerpark. Dat was heel mooi. We zijn bezig op het Gezondheidspark maar de vraag die u stelt gaan we echt meenemen in het gebiedsontwikkelplan dat we nu in voorbereiding hebben.

De voorzitter: Dan heb ik hier staan de binnenstad en weer dezelfde namen. Dus ik kijk wie daar iets over wil gaan zeggen over dat programma binnenstad? De heer Kranendonk.

De heer Kranendonk: Ja. Wat net al door de heer Van Broekhoven gezegd werd, het laatste wat vastgesteld is in de investeringsagenda, vrij laat, de maatschappelijke businesscase dus er zijn nog niet zo heel erg veel resultaten van te melden. Anders dan dat we altijd gerealiseerd hebben dat als we de binnenstad waar heel veel te doen is goed willen neerzetten, dan moeten we dat in gezamenlijkheid doen met allerlei partijen in de stad. Nou, verheugend is dat er inmiddels een Binnenstadsbedrijf is waar in ieder geval een aantal van die partijen zijn georganiseerd. En dat geeft wel tempo. Ik zal even kijken want ik heb een heel lijstje gemaakt wat u binnenkort hier in dit theater krijgt. Dat is een groenplan voor de binnenstad in het vierde kwartaal, een horecanota, daar zitten ook de regels in voor de terrassen. Ik kan mijn eigen handschrift even niet lezen. Een nieuw evenementenbeleid, marktvisie, een nieuwe marktverordening, en dat allemaal in kwartaal vier. Dat wil niet zeggen dat er momenteel niks in uitvoering is want we kijken

natuurlijk wel waar laaghangend fruit is en waar we ook cofinanciering kunnen meenemen. Dus inmiddels hebben we geld gekregen voor een impulsaanpak voor het Statenplein. En een van de belangrijke dingen in de binnenstad was ook, los van het vergroenen zeg maar even de mobiliteit. Dus er komt een integraal mobiliteitsplan aan, Q4, Hans, of Q4, ook nog in '23. Daar koppelen we ook uiteraard het parkeren aan en ook de onderzoeken die wij aan het doen zijn naar de verschillende mogelijkheden tot ondergronds parkeren in de binnenstad. Ik zou maar even geen plekken noemen want dat lijkt me op dit moment niet, dat lijkt me een beetje opportuun. Maar de Grote Markt is er uiteraard een van.

De voorzitter: Ik kan wel beamen dat het niet verstandig is om dat nu te noemen inderdaad, om wat onrust te voorkomen. Over het programma binnenstad. Dan heb ik nog staan de Dordwijkzone en ook de heer Kranendonk zijn naam staat erbij. Wat valt er op dit moment te melden over de Dordwijkzone?

De heer Safranti: Voorzitter? Voorzitter?

De heer Kranendonk: Nee.

De voorzitter: O, sorry. De heer Safranti had een vraag.

De heer Safranti: Ja, inderdaad.

De heer Kranendonk: Over de binnenstad nog?

De heer Safranti: Ja, in de binnenstad. Want u refereerde naar het Grote Markt. Ja, ik heb het dan niet over de parkeerplaats maar de plannen rondom de Grote Markt. Is daar of zijn daar ontwikkelingen in inmiddels, meer bekend?

De heer Kranendonk: Nee, er zijn mensen in de stad die hebben een plan ontwikkeld voor de Grote Markt, zeg maar even vooral voor de bebouwing daaromheen.

Alleen er zit een eigenaar en die eigenaar die is degene die het initiatief moet nemen en die gaat dat denk ik niet doen. Dat weten we nog niet zeker maar de verwachting is dat dat niet gaat gebeuren.

De voorzitter: Maar goed, in ieder geval niets vanuit de gemeente dus op dit moment. Dat is eventjes het standpunt.

De heer ...: Voorzitter?

De voorzitter: Ja, dan waren we toch bij de Dordwijkzone gebleven.

De heer Safranti: Voorzitter?

De voorzitter: O, de heer Safranti, toch nog? Ja.

De heer Safranti: Even toch een vervolgvraag. Wat voor consequenties heeft dat dan voor ons of voor het plan van ...

De heer Kranendonk: Nou, wij zijn in eerste instantie helemaal niet uitgegaan van woningbouwontwikkeling in dat gebied zeg maar even. Maar als een van die eigenaren die een vrij groot deel heeft zeg maar even, ja, ik wil hem ook ompolen, dan hadden er ook kansen gelegen en dan kan je ook een parkeerplaats wat langer onder de gebouwen doortrekken zeg maar even. Dus er zaten wel voordelen aan, ook voor de gemeente. Alleen ja, het is allemaal zo prematuur en ja, totdat er een besluit genomen is over de bouw van een parkeergarage of niet, tot die tijd is er nog een mogelijkheid om met elkaar in zee te gaan. Maar ik heb niet echt de overtuiging dat de eigenaar hard gaat lopen, laat ik het maar zo zeggen.

De voorzitter: Tot zover, mijnheer Safranti. En dan ga ik ook toch nog weer een keer ...

De heer Kranendonk: Nog een keer de Dordwijkzone.

De voorzitter: Ja, ja, ja, ik ga net zolang door tot er wat over gezegd is.

De heer Kranendonk: Ja, als je gaat verdichten in een stad, en dat doen we natuurlijk met die 11.000 woningen, dan wordt het steeds belangrijker om de kwaliteit van je openbare ruimte goed te hebben. We willen natuurlijk ook dat mensen in een gezonde omgeving wonen, in een groene omgeving wonen, en de Dordwijkzone is daar een belangrijk project in. Niet het enige maar wel een belangrijk. Daar willen we ook de klimaatadaptatie vormgeven dus zeg maar vooral te maken met hevige regenval en droogte. Ze willen daar ook een wateropvang doen. Nou, de aanpak van de Dordwijkzone is eigenlijk, we hebben drie assen, toch maar eventjes de infra van een gebied. Dus dat is de klimaat, dat is de recreatieve as en zeg maar even de ecologische as. Daar hebben we allemaal voorlopige ontwerpen voor liggen en voor de ecologische as heeft u ook al een krediet beschikbaar gesteld om daar snel wat maatregelen in te nemen dus daar zijn we ook al mee begonnen. Daarnaast hebben we binnen de Dordwijkzone, het is een vrij uitgestrekt gebied, hebben we een aantal gebieden benoemd die we stapsgewijs aan gaan pakken.

En we moeten wel want we zitten met dit project echt met een probleem met bemensing. We kunnen bijna geen mensen krijgen, zeker niet voor dit project, helaas. Dus we hadden gekozen voor de aanpak Stevensweg, Schenkeldijk, daar zijn we nu mee bezig maar dat laat onverlet dat we ook daar zaken oppikken zodra een kans zich voordoet, bijvoorbeeld de financiering. Nou, een van die voorbeelden is het Reewegpark, wat we daar bij de sportparken aangelegd hebben. Daar was geld voor van derden dus dat hebben we aangevraagd. Nou, dat is op een haar na klaar. Het is inmiddels geopend maar er moeten nog zeventig bomen bijkomen en die worden, zodra het een beetje gaat afkoelen zeg maar even en de groei eruit is, dan worden die geplaatst. Ze hebben ook al een beweegroute gemaakt rondom de Schenkeldijk want ook daar was bij andere overheden geld voor. We zijn dus nu bezig met de Stevensweg, Schenkeldijk, daar hebben we een voorlopig concept, voorlopig ontwerp voor. Die gaan we volgende week in de participatie brengen dus dan gaan we daarover praten met allerlei belanghebbenden. We besteden heel veel tijd aan communicatie en participatie want de Dordwijkzone moet niet alleen voor de Dordtenaren zijn maar moet vooral door de Dordtenaren gemaakt worden. Die moeten daar activiteiten gaan doen. Nou, dat is ongeveer de stand van zaken nu.

De voorzitter: Duidelijk. Dan heb ik nog één programma staan en dat is het Dordtse leerprogramma. En dan kijk ik naar mevrouw Smid-Marsman.

Mevrouw Smid-Marsman: Ja, dank u wel. Dus het Dordtse leerprogramma. Nou, we zijn volop mee aan de slag maar dit is het programma waar je echt een lange termijn adem voor moet hebben want in feite rendeert het het meeste met kinderen die bij de start al in dit programma mee gaan doen. Wat we in de praktijk zien zit ook in de rapportage, is dat scholen nog wel aan het zoeken zijn naar hoe ze het programma vorm moeten geven. Wij hebben als gemeente nadrukkelijk gezegd, we gaan voor onderwijstijdverlenging met de focus op taal en rekenen. Dat hoeft niet in klassiek taal- en rekenles hè, dat kan ook met bewegen, met cultuur. Nou, daar zie je wel dingen ontstaan. Maar je zag bij de scholen ook een beetje de neiging om talentontwikkeling eigenlijk ook heel prominent in beeld te zetten en dat is vaak heel breder. Dat doet wel wat met het zelfvertrouwen van leerlingen maar als je basis op taal en rekenen onvoldoende is, dan wordt dat toch wat kwetsbaar. Vandaar dat we daar ook streng op blijven toezien. We zijn bezig met de monitor, die is nu voor de eerste keer bijna klaar. Wat we daar in praktijk zien is, dit zegt dus ook echt wat over wat die scholen presteren en wat de leerlingen in die scholen presteren. En dit zijn in feite de zwakkere scholen van Dordrecht. Dus we hebben wat extra tijd nodig gehad om met die scholen te kijken, hoe kunnen we dat op een goede manier vormgeven, wat kan naar buiten, wat is intern? En ook, hoe kunnen we naast een rapportage ook een reportage maken van de mensen die in de vorige periode sociaal domein hebben. Dan gaat het dus juist om het veel meer kwalitatief en dus narratief evalueren, dus ook echt concrete voorbeelden met een filmpje of een interview over, wat gebeurt er nou op die school en wat bedoelen we dan? Wat we in de regiegroep met elkaar steeds scherp ook houden is van, hoe kunnen we de doorlopende lijn maken? Het gaat niet alleen over basisschool maar het gaat ook al wat je in VVE kan doen en hoe vroeg je daarmee kan beginnen.

Maar ook, hoe gaat dan dus de overdracht van VVE naar het basisonderwijs, maar ook de overdracht van het basisonderwijs naar het primair onderwijs? We zetten ook heel erg in op ouderbetrokkenheid omdat we allemaal weten dat zowel taal als rekenen helpt enorm als je thuis gestimuleerd wordt. Wat denk ik nog interessant is, is dat we natuurlijk nu meedoen aan het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid en daar wordt cofinanciering gevraagd. Die cofinanciering mag in de breedte dus je hoeft niet, als we iets in het sociaal domein doen, sociaal domein geld, dit onderwijsgeld wat we op de scholen in Dordt West inzetten kunnen we dus ook gebruiken als cofinanciering voor andere projecten, niet-onderwijsprojecten in Dordt West. En wat u in de rapportage nog hebt kunnen lezen is dat men bij het ministerie dermate enthousiast was dat voor het programma scholen en omgeving wij vorig jaar een van de pilotgemeentes waren om daar vorm aan te geven. Dus dat even als hele korte pitch, binnen de tijd.

De voorzitter: De heer De Heer had een vraag want die stak zijn vinger op.

De heer De Heer: Yes. Dank u wel, voorzitter. Dank voor de pitch. Twee vragen. De eerste, ik hoor over de onderwijstijdverlenging. We horen natuurlijk ook op andere programma's dat er soms mensen te kort zijn en dat het een risico is op stagnatie van zo'n programma en de doelen. Hoe is dat met betrekking tot dit programma? Want het is heel mooi en ambitieus en tegelijkertijd, ja, dit gaat echt natuurlijk echt alleen maar over mensen die je daar bijna voor nodig hebt. Dus dat is vraag één, hoe verhoudt zich dat?

En de tweede is eigenlijk een hele technische. Dat ik bij de geplande uitgaven van dit format die werd meegestuurd zag ik dat bij de inzet monitor en coördinatie, de kosten voor die monitor opeens keer tien gaan in 2025. Dus ik was even benieuwd hoe ik dat kan begrijpen? Dank u wel.

Mevrouw Smid-Marsman: Nou, die laatste, dan kijk ik straks even want volgens mij staat daar gewoon, is er een tikfoutje gebeurd.

De voorzitter: Dat vermoeden had ik al maar de bemensing.

De heer Heijkoop: Vier ton verdiend, Robert.

Mevrouw Smid-Marsman: Ja. Nee, ik denk dat er een nulletje aan het eind, want wat ik zie is een kleine stijging in verband met de indexatie dus daar moet geheid een nulletje af. Dus dat is mooi. Wat we inderdaad zien is dat scholen moeite hebben met het werven van personeel. Wat wel gebeurt is dat doordat er vakkrachten ingezet kunnen worden op bijvoorbeeld bewegen en dat soort zaken, dat de reguliere docenten wat meer tijd hebben voor taal en rekenen. En wat ook helpt is dat er dus een langdurig programma is waardoor scholen, in tegenstelling tot de meeste rijksregelingen die een jaar zijn of twee jaar, gewoon iemand in feite vast in dienst kunnen nemen omdat ze er in principe van uit mogen gaan dat ze de komende zeven jaar nog financiering krijgen. Dus dat maakt het makkelijker. Als je gewoon dus zeg maar op de lange termijn, want we zitten nu op drie uur en het idee was dat we op termijn dus naar vijf uur onderwijstijdverlenging zouden gaan, dat wordt nog wel een uitdaging met elkaar. Dus dat is nog wel een hele spannende.

De voorzitter: De heer Den Heijer.

De heer Den Heijer: Ik had eigenlijk twee vragen. We zien dat er toch een behoorlijke butts geld hier naartoe gaat en volgens mij ook met een goed doel. Maar hoe behouden we nou ook focus dat het ook echt daadwerkelijk verlengde school, dat er gewoon meer tijd aan onderwijs wordt besteed? En dat daarbij de focus ligt op taal en rekenen en ja, dat dat primair blijft en dat we niet de komende jaren afdwalen naar andere doelen?

Mevrouw Smid-Marsman: Ja. Er ligt een subsidieverordening onder de aanvragen die de scholen kunnen doen, waar dus bijvoorbeeld heel scherp deze dingen in zitten. En wij hebben op dit moment zijn we bijvoorbeeld ook met een van de scholen volop in gesprek omdat die inderdaad een iets andere insteek hadden gekozen. En wij hebben gezegd, ook gezien het debat wat we gevoerd hebben met elkaar hier in de raad na de aanleiding, dat wij niet reguliere onderwijsdingen gaan betalen en dat ze dat uit andere zaken moeten financieren.

De heer Den Heijer: Want ik heb daar met verschillende mensen elke keer een discussie over maar ik mag toch aannemen dat we gewoon de kinderen die op die scholen zitten, dus ook langer daar op school zitten ter vergelijking met andere scholen in Dordrecht. Dat klopt toch?

Mevrouw Smid-Marsman: Ja. Dus wat we zien is dat de scholen dus bezig zijn met dat op te bouwen hè, dus het is nog niet overal evenveel. Maar als er geen

onderwijstijdverlenging is dan, nou ja, dan moet de school het zelf betalen. En dat is ook dubbel, wat ons betreft dubbel. Het heeft twee doelen, dus het helpt het kind gewoon onderwijstechnisch maar we zitten voor een deel van deze scholen ook bij gezinnen waar het überhaupt niet zo erg is als kinderen een uurtje langer op school zijn en minder op straat of thuis.

De heer Den Heijer: Nee, dat was namelijk de hele basis waarom mijn partij dit ook een goed idee vond. Maar de vraag is even, in hoeverre ... Ja, ik zie mensen lachen maar het was best een overtuigend argument. Ja, vond ik zelf wel, ja. Nee, maar ik vroeg me af in hoeverre, want ik hoor nu differentiatie, dus de ene school bouwt het op, de andere school die zit er al, wat verwachten wij dan uiteindelijk? Wat is dan de 100 procent, hoeveel uur is dat dan extra in de week voor een school?

Mevrouw Smid-Marsman: Volgens mij hebben we afgesproken dat ze op termijn, en dan ga ik ervan uit dat dat over twee jaar is hè, als we de eerste ronde hebben, dat ze op vijf uur, dus elke dag een uur langer. En dat kan dus ook zijn dat een school ervoor kiest om te zeggen, we doen iets met dus maar twee of drie dagen met een nog, hè, dus aan het begin en aan het eind is dat, maar wel echt gewoon ...

De voorzitter: Mevrouw Van Vugt. Ik kreeg een seintje dat u ook nog een vraag had.

Mevrouw Van Vugt-Roose: Ja, klopt, ik had nog een vraag, voorzitter. Maar een deel van de vraag is al vervallen inmiddels. Ik vroeg me alleen nog af, de doelstelling en de haalbaarheid van het programma, die liggen best wel hoog en je hebt het over kinderen uit bepaalde wijken waar gewoon sowieso het opleidingsniveau niet zo hoog is. Ligt dat doel niet te hoog? En opleidingsniveau van ouders telt altijd mee in alle onderwijsrapportages dus.

Mevrouw Smid-Marsman: Nou, dat zal zeg maar, eigenlijk kun je dat pas zien over twee of drie jaar. Dus waar meer mijn zorg zit is dat waar in de raad ook al eerder discussie over geweest is, dat je het verschil gaat zien tussen de scholen die er net niet in zitten. Die in het onderwijs en dus dat je straks, dat de scholen die er net niet in zitten, dat die eigenlijk de zwakke broeders worden. Wat we daarop proberen is vanuit onderwijsachterstanden te kijken of we wat kunnen doen. En vooral ook heel erg met de schoolbesturen praten over, als er zinvolle interventies zijn geweest, programma's, hoe kunnen we die dan ook op de, ja, het klinkt een beetje raar, maar de scholen die het net niet gehaald hebben, dat doen. Want we blijven wel van mening dat als je ervoor gekozen had om het te verdunnen, dus om in plaats het van met elf, en ondertussen zijn het er twaalf want één school is verzelfstandigd, met twintig scholen te doen, dan had je je ambitie waarschijnlijk nooit waargemaakt.

Mevrouw Van Vugt-Roose: Ja, daar ben ik blij mee want het is natuurlijk niet de bedoeling dat we eigenlijk weer een kansenongelijkheid gaan creëren. Dank je wel.

De voorzitter: Nee, dat kan ik beamen denk ik. De heer Uysal.

De heer Uysal: Ja, dank, voorzitter. Nou ja, het zal u ook niet ontgaan zijn dat we deelnemen aan het Nationaal Programma Dordt West. We hebben vanmiddag ook een mail gekregen van onze burgemeester dat het programma is opgesteld. Ik kan me zomaar voorstellen dat er veel overlap zit tussen die programma's en raakvlakken. Hoe verhouden die twee programma's zich tot elkaar, ook qua budget?

Mevrouw Smid-Marsman: Nou ja, dus niet alle scholen uit het Dordtse leerprogramma liggen in Dordt West. Wat we met elkaar hebben afgesproken dat als er rijksfinanciering komt voor activiteiten die één op één nu in het Dordtse leerprogramma zitten, dat we bij u terugkomen om te praten over wat we dan met die vrijvallende middelen zien. Wat we nu zien is dat wat er aan regelingen is zich niet richt op onderwijstijdverlenging en taal en rekenen. Er zit een deel school en omgeving is voor het voortgezet onderwijs, en er zit, er zijn wat middelen rond VVE, dus voor het jongen kind, en rond ouderbetrokkenheid. Maar in een van de discussies die er wel eens op plopt is, moeten we indexeren voor de programma's? Bij dit programma zou wel eens een meevaller kunnen zijn dat je op termijn ziet dat je in Dordt West dus nog wat extra financiering via het Rijk kan krijgen. Waardoor je het niveau wat je nu hebt zou kunnen handhaven of kan zeggen van, we kunnen, wat natuurlijk heel mooi zou zijn maar daar gaat u over, het programma twee jaar langer laten lopen of drie jaar langer laten lopen. Of net zo lang als het programma Dordt West wordt hiernaast gesuggereerd.

De voorzitter: Ja, dat zou kunnen maar dat gaan we nog zien.

Mevrouw Smid-Marsman: Maar dat is aan de raad.

De voorzitter: Ik kijk even rond naar de commissie. We hebben natuurlijk ... O, de heer Uysal toch ook nog een vervolgvraag.

De heer Uysal: Ja, ik wacht ...

De voorzitter: Ook nog, mevrouw Van Vugt ook nog. Mag.

De heer Uysal: Ik heb geen vragen over specifieke programma's maar meer vragen over het algemeen. Dus gewoon Agenda 2030 in zijn algemeenheid. Die vragen werden net ook gesteld, wel specifiek gericht op programma's van, wat gebeurt er nou met stagnaties en allerlei ontwikkelingen? Die vraag wil ik nogmaals stellen van, er gebeurt een heleboel, als het goed is, is Agenda 2030 in 2019 vastgesteld ook door de raad. Nou ja, de wereld die staat op zijn kop en elk jaar gebeurt er wel wat. Dus ik vraag me heel erg af hoe die ontwikkelingen dan zich verhouden tot Agenda 2030? We hoorden het net ook, de krapte op de arbeidsmarkt maar je hebt ook heel veel andere ontwikkelingen, oorlog op ons continent, woningmarkt, inflatie, recessie, noem het allemaal maar op. Al die middelen die we ook gereserveerd hebben, die zijn ook minder waard geworden het afgelopen jaar. Dus wat doen we nou met al die ontwikkelingen? We kunnen onze oren en ogen volgens mij niet dichtdoen voor alles wat er om ons heen gebeurt.

De voorzitter: Maar ik begrijp deze, maar dit neigt toch ook wel richting politiek weer natuurlijk. Maar goed, ja, ik weet niet. Ja, kijk, ja, als morgen de hemel naar beneden komt, dan hebben we allemaal een blauwe hoed zeggen ze wel eens. Nee, nee, nou ja, ik

... Nee? Nou, ik heb in ieder geval weer wat mensen wat nieuws geleerd dat ... Maar nou, ja, wat gebeurt er inderdaad met de ontwikkelingen, toch?

De heer Uysal: Nou ja, voorzitter, we hebben het hier over instrumentarium van de raad en wat wij als raad kunnen doen. Ik wil gewoon weten van, nou ja, kunnen wij eventueel als raad bijsturen als dat nodig is?

De voorzitter: Dan kijk ik toch in eerste instantie naar de wethouder om dit te beantwoorden.

De heer Heijkoop: Ja, voorzitter, ik kijk u even aan, wilt u ook dat ik de andere punten meeneem, ook over de indicatoren en dergelijke?

De voorzitter: Ik heb daar in ieder geval die ... En ik zie dat de heer Gorter ook nog een vraag heeft. Maar misschien in eerste instantie even dan de reactie op de heer Uysal.

De heer Heijkoop: Nou ja, wat de heer Uysal terecht aangeeft, we hebben die Agenda 2030 vastgesteld en daarmee de doelstellingen die daaronder liggen en dat willen we natuurlijk de komende jaren uitvoeren. Dat is ook, dat overstijgt ook collegeperiodes, dat is iets van de lange adem. Tegelijkertijd is het wel zo dat de wereld waarin we leven verandert, moet ik zeggen.

Je ziet inderdaad de arbeidsmarkt, dat zijn inderdaad wat hickups maar dat kan ook zomaar weer, er kan ook wel weer meer ontspanning komen op die arbeidsmarkt. Maar je ziet het ook wel op het gebied van de financiën. Je zou de facto kunnen zeggen dat het programma Agenda 2030 de financiën eronder afgelopen jaar 10 procent kleiner is geworden door de inflatie. We hebben dat niet geïndexeerd. Op het moment dat je de politieke keuze maakt om dat wel te indexeren, dan betekent dat nogal iets voor je meerjarenbegroting. Los van alle andere financiële uitdagingen die je hebt maar dat is wel het eerlijke verhaal. Op het moment dat je deze agenda en het bedrag dat eraan gekoppeld is, nou, als je heel het taartdiagram bij elkaar optelt loopt het richting de 290 miljoen. Die 290 miljoen is, en dat suggereerde u al, is over vijf jaar echt beduidend minder waard dan nu dus je moet voortdurend de confrontatie aangaan tussen de doelstellingen, wat kan je doen voor de middelen die beschikbaar zijn? En vanuit de directie zal ook aangegeven worden bijvoorbeeld als het gaat over de StadsAs, wat je daar wil doen. Nou, daar moeten forse onrendabels worden gepakt en op het moment dat je minder middelen beschikbaar hebt of de middelen die je hebt die zijn, nou, even plat gezegd minder waard, ja, dan zal het ook iets doen met je uitvoeringsprogramma. Dus dat is denk ik wel het eerlijke verhaal. En alles wat hierna komt wat ik erover zou zeggen, dat wordt dan heel erg politiek dus dat zou ik eigenlijk niet, dat is eigenlijk niet voor nu.

De voorzitter: De heer Gorter had een vraag nog.

De heer Gorter: Ja, als ondernemer word ik natuurlijk ontegenwoordig blij als ik kijk hoeveel startups er bijgekomen zijn. 2130, dat vind ik echt veel. Het is natuurlijk ook een belangrijk punt in de agenda, een van de hoofddoelstellingen, het aantal banen. Waar ik me wel een beetje zorgen om maak is, hebben wij voldoende kleinschalige bedrijfsruimte voor deze startups? 2130 vind ik veel, die moeten we natuurlijk ook kunnen huisvesten.

De voorzitter: De wethouder.

De heer Heijkoop: Ja, voorzitter, als het gaat over startups en baangroei, zoals de heer Goossensen al aangaf, je hebt banen en banen en je hebt ondernemers en ondernemers. Zoals wel eens gezegd is, ook waar het gaat over startups, je hebt de vogelvrije en de vrije vogels. We moeten ons ook realiseren dat deze getallen op zichzelf niet per se goed nieuws zijn. Wat ik daarmee bedoel is dat startups, dat kan ook staan voor mensen die in een, nou ja, kwetsbare zzp-constructie actief zijn. Dat zijn ook namelijk nieuwe ondernemers en die hebben bijvoorbeeld helemaal geen bedrijfsruimte nodig. Het kan ook zijn naar de startups waar we natuurlijk graag, die we graag etaleren, dat gaat dan over snelle bootjes die vanuit de Duurzaamheidsfabriek worden geïnnoveerd op allerlei mooie manieren die ook nadrukkelijk in de etalage worden gezet. Dus die getallen zelf hebben nog niet de waarde die je er misschien aan zou willen ontlene en dat geldt ook voor banengroei. Wat Hans Goossensen net al aangaf, we richten ons uitdrukkelijk op kwalitatief goede banen, duurzame uitstroom met ontwikkelmogelijkheden voor medewerkers, en niet zozeer op banen die met alle respect voor een soort draaideurwerkeloosheid kunnen zorgen en met name waar vooral veel arbeidsmigranten voor nodig zijn.

Dus dat is wel een relativering op deze cijfers. Dus het absolute gegeven dat je wil groeien in banen, dat klopt ergens wel maar we willen ook vooral kwalitatief groeien in banen. Daar heeft collega Van Benschop volgens mij ook al eens met u over gesproken in het kader van het arbeidsmarktbeleid.

De voorzitter: De heer Gorter.

De heer Gorter: Mag ik daar nog een vraag. Er staat ook, alle sectoren, inclusief zelfstandig, dat begrijp ik. Maar zou de wethouder dan antwoord kunnen geven hoe de verhouding dan is op die aantal startups?

De heer Heijkoop: Nou, voorzitter, dit is eigenlijk misschien ook wel een mooi bruggetje naar de indicatoren. We hebben nu een indicatorenset en die heeft u kunnen lezen in die OCD-rapportage. Dat gaat, en op heel veel van die indicatoren is, nou ja, daar kun je waarde ontlene maar daar is soms ook wel wat op af te dingen. Bijvoorbeeld de Atlas voor Nederlandse Gemeenten, dat is iets waar we altijd graag naar kijken, zeker in de jaren dat we erg goed scoorden. Maar ja, toen ging er wat anders, ging er al iets anders in de techniek geloof ik, ik zie Henk Kranendonk al een beetje glimlachen, ja, en toen zakten we opeens iets. Dus je moet dat altijd ergens met een korreltje zout nemen. Zo'n monitor is vooral waardevol om trends te zien. Dus zie je ergens dat je de goede kant op beweegt of zeg je van, nou, wij moeten daar echt nog een pootje bijzetten. Het zou zomaar ook kunnen dat je met elkaar zegt van, nou, we lopen nu een poosje met het programma en we willen een aantal indicatoren toevoegen. Of wat u suggereert, wat finetunen van, hé, halen we nu de informatie die we eruit willen halen, halen we die er ook uit? Ik heb daar met mijn financiënpet ook wel eens met de voorzitter van de auditcommissie over gesproken en ook wel eens met de auditcommissie als geheel, het is heel belangrijk dat je als raad de indicatoren vaststelt waar je op wilt sturen. En niet zoveel vraagt als mogelijk is want dan ben je ook een enorme bureaucratie aan het optuigen. Vooral nadenken, wat wil je weten? In deze monitor, dan gaat het over woonaantrekkelijkheid, het gaat over sociaal-economische index, ondernemerschap,

vacatures maar ook energielabels en de kwaliteit van de woningvoorraad en ook de gemiddelde CITO-scores bijvoorbeeld, Dordtse leerprogramma. Als we straks het gesprek aangaan met de auditcommissie, en dat is ook antwoord op de vraag van de heer Katif, dan moet je even kijken naar welke aanvullende indicatoren wil je nog? En dan gaat het misschien ook over indicatoren op het gebied van overlast of multiproblematiek of misschien het gebruik van een aantal regelingen die je wil meten, de waardering van evenementen. Het is uiteindelijk ook aan uw raad waar je de vinger bij wil leggen en wat je graag goed wil volgen. Alleen het verzoek, en dat is ook vanuit de uitvoering, echt het verzoek vanuit het college is ook wel, probeer wel zoveel mogelijk aan te sluiten bij bestaande data en bestaande gegevensbronnen. Want op het moment dat je nieuwe informatie moet gaan optuigen, dan is dat gewoon erg bewerkelijk. Er kan soms een goede reden zijn om het wel te doen maar in zijn algemeenheid wel de vraag om daar terughoudend mee te zijn. En voorzitter, even tot kort nog over, want ik wil even richting de directeur hier aanwezig de waardering uitspreken voor hun toch wel bevlogen pitches. En dat is ook echt belangrijk want dit programma dat belooft meerdere collegeperiodes.

Wij wethouders zijn vaak een rimpeling in hun ambtelijk bestaan, zij zitten vaak langer dan wij. En daarmee is het belangrijk dat het commitment ook hoog ambtelijk aanwezig is en volgens mij is dat goed toelicht waarom die programma's ook echt hun programma's zijn. Het Dordtse leerprogramma, nou, dat is misschien nog iets meer dan andere programma's iets waar ik me persoonlijk ook mee verbonden voel. En één kleine correctie op de uitstekende pitch van Gemma Smid, het gaat niet over zwakkere scholen. Het gaat over hele goede scholen maar wel waar meer kinderen met risico's op achterstanden op zitten. Het is bijna een beetje persoonlijk, mijn dochter zit ook op zo'n school en je ziet wel wat het doet, wat een hele goede school is, op het moment dat je inderdaad extra les krijgt. De heer Den Heijer stelde er ook een vraag over. En daarbij technisch gezien, de kleintjes moet je wat minder extra lesgeven dan de wat oudere kinderen. Onze dochter kan altijd vrijdag vroeg naar bed want die ligt er helemaal af door die onderwijstijdverlenging. Tegelijkertijd zie je wel dat het effect sorteert, ook in de volle breedte. Dat wil ik ook nog even toevoegen, ja, er zijn ook scholen die er net buiten vallen maar we hebben eigenlijk twee grote scholenkoepels in Dordrecht, H3o en Nestas. Binnen die scholen, binnen die koepels zijn er dus een aantal scholen die meedoen in het programma en daar zie je dus die kennisdeling ook wel ontstaan. Dus daarmee, datzelfde bestuur heeft een gezamenlijk belang dus daarmee is dat wel op een mooie manier geborgd. Dat wilde ik nog even aanvullen.

De voorzitter: Mevrouw Van Vugt, u mag nog een vraag stellen.

Mevrouw Van Vugt-Roose: Dank u wel, voorzitter. Ik had nog een vraag over een mogelijk toe te voegen indicator en ik denk dat alle getalletjes er gewoon al zijn. Dat ging mij over de sociale woningen. We zien natuurlijk op bladzijde 25 van de monitor zien we keurig wat er opgeleverd is aan woningen maar ik zou ook gewoon graag kunnen zien, wat is er nou verdwenen aan woningen?

De voorzitter: Ja, nou ja, daar hebben we het wel vaker over gehad volgens mij. Maar ja, de wethouder wonen kan daar ongetwijfeld een antwoord op geven.

De heer Heijkoop: Ja. Ja, voorzitter, daar kan ik antwoord op geven, dit is een puur technische sessie natuurlijk. We hebben in eerdere documentatie die we met uw raad gedeeld hebben aangegeven dat we beduidend meer gesloopt hebben de afgelopen tien, vijftien jaar dan gebouwd. Is ook een bewuste keuze geweest. De kwaliteit van de sociale woningvoorraad was op onderdelen niet goed en we wilden ook een herstructurering op gang brengen in de wat meer kwetsbare wijken. Onderaan de streep kunnen we stellen dat we iets meer dan duizend woningen nu, nou, inmiddels iets minder dan duizend woningen want we zijn nu aan het inlopen achterlopen en daarmee is het programma dat we willen bouwen ook beduidend groter dan dat we slopen. We hebben zelfs met de corporatie besproken dat wij heel terughoudend zijn met het afgeven van sloopvergunningen als er niet een wenkend perspectief is op het toevoegen van fors meer woningen. Daar mag u ook ons aan houden. Tegelijkertijd blijft het, ja, blijven ook in dit opzicht de omstandigheden uitdagend. Maar er staan weer een paar mooie plannen op stapel dus ja, we zullen daar ons op blijven inzetten. En ja, u heeft absoluut wel een punt als u suggereert dat er meer woningen zijn verdwenen dan gebouwd.

En we kunnen dat ook zeker volgen de komende tijd, en die gegevens hebben we ook. Dus als dat een indicator is die u graag toegevoegd wil zien, dan zullen we daarin voorzien.

De voorzitter: En dan kijk ik om ... O, toch nog een hand. De heer Uysal.

De heer Uysal: Ja, voorzitter, laatste vraag. Ja, op de sheet zien we staan dat bij de output en outcome van nog weinig te zien maar dat komt nog wel. De naam zelf zegt het ook al, Agenda 2030. Kijk, met de ontwikkeling van je stad ben je nooit klaar en ook in 2030 zullen we niet klaar zijn. Maar waar staan we dan in 2030 en wat kunnen we dan ook in 2030 concreet verwachten? Wanneer gaan we de eerste effecten zien van Agenda 2030?

De voorzitter: Ja, ik kijk weer links naast me.

De heer Heijkoop: Ja, voorzitter, wie dat precies weet, die zou hier niet zitten want die heeft dan nog hele andere talenten want dat weten we natuurlijk niet exact. Ik weet wel dat we in 2030, dat er nog heel veel gebouwd wordt dus dat er nog heel veel bouwkransen staan. Het is niet zo dat bijvoorbeeld de StadsAs dan al klaar is, dat de Dordwijkzone helemaal klaar is. Deze Agenda 2030 is wel, hebben we wel gezegd van, we willen een concrete stip op de horizon zetten maar wel eentje die we nog, nou ja, kunnen zien om het zo maar te zeggen. Maar we hadden het net al over het Nationaal Programma Leefbaarheid Veiligheid, dat loopt tot 2043. Nou, ik sluit niet uit dat de Agenda 2030 over enkele jaren opgevolgd wordt door een Agenda 2040 waarin je als het ware de Agenda 2030 een soort midterm laat zijn en weer een doorstap zet naar de verdere toekomst. Want de stad is absoluut nog niet klaar in 2030.

De voorzitter: Dan, ja, wat dat betreft hebben we dat met dit soort programma's helaas. Beste commissie, ik heb hier een raadsinformatiebrief en dan is de volgende vraag na al deze presentaties en pitches of wij deze voor kennisgeving door kunnen sturen naar de raad? Ik zie op dit moment niemand die denkt van, nou, daar moeten wij nog meer iets mee doen. Dan wil ik in ieder geval zeker de ambtelijke ondersteuning en de pitches die

hier gedaan zijn, die mensen even bedanken. En dan wens ik u nog een prettige avond. Mooi.

2. **Vaststellen Groeiagenda 2030 - uitvoeringsprogramma 2024 - lokale vaststelling opgavebladen - Raadsvoorstel**
3. **Vaststellen Groeiagenda Smart Delta Drechtsteden - Visiedocument - Raadsvoorstel**
4. **Raadsinformatiebrief over Groeiagenda 2030 - Jaarverantwoording 2022 - Raadsinformatiebrief**

Voorzitter: De heer Van der Net
Raadsgriffier: Mevrouw Van Poppel
Verslag: NotuBiz

Aanwezig:

Dhr. Van Ballegooijen (VVD)
Dhr. Den Hartog (GroenLinks)
Dhr. De Heer (CU/SGP)
Dhr. Den Heijer (VVD)
Dhr. Gorter (Op Ons Eiland)
Dhr. Gündogdu (Op Ons Eiland)
Dhr. Katif (Beter Voor Dordt)
Dhr. Kolkiliç (DENK)
Mevr. Koene (Gewoon Dordt)
Dhr. Portier (SP)
Mevr. Simon-van Waardhuizen (Fractie van Waardhuizen)
Dhr. Uysal (GroenLinks)
Dhr. Venderbos-Lambinon (Partij voor de Dieren)
Mevr. Van Vugt-Roose (CDA)

Portefeuillehouders: wethouder C. Van Benschop

Ambtelijke ondersteuning: de heer H. Goossensen, de heer H. Van Broekhoven, mevrouw E. Goutziers-Leidekker, mevrouw O. Arandjelović

De voorzitter: Ik ga gewoon beginnen want ja, de tijd is de tijd. Wij gaan het hebben over twee raadsvoorstellen en één raadsinformatiebrief. Het gaat dan met betrekking tot de voorstellen over het vaststellen van de Groeiagenda Smart Delta Drechtsteden en het vaststellen Groeiagenda 2030, uitvoeringsprogramma 2024, de lokale vaststelling van de opgavenbladen. Zoals wij altijd gewend zijn gaan wij eerst eventjes het rondje langs de velden om te kijken wie er allemaal aanwezig zijn. Om de mensen daar de kans te geven begin ik maar rechts eventjes dan.

Mevrouw Van Poppel: Denise Van Poppel, commissiegriffier.

Mevrouw Koene: Irene Koene, Gewoon Dordt.

De heer Venderbos-Lambinon: Cees Venderbos, Partij voor de Dieren.

De heer De Heer: Robert De Heer, ChristenUnie/SGP.

Mevrouw Simon-van Waardhuizen: Claudia Simon-van Waardhuizen, Fractie van Waardhuizen.

Mevrouw Goutziers-Leidekker: Eveline Goutziers, ambtelijke ondersteuning.

De heer Van Broekhoven: Hans Van Broekhoven, ambtelijke ondersteuning.

De voorzitter: Mijnheer Van Ballegooijen, u bent aan de beurt om u voor te stellen.

De heer Van Ballegooijen: Excuus, voorzitter. Mijnheer Van Ballegooijen, Dordtse VVD.

De heer Den Heijer: Rolin Den Heijer van de Dordtse VVD. En gelijk een mededeling, ik vertrek ook eerder dus dan de heer Van Ballegooijen, daarom zitten we hier dubbel.

De voorzitter: Ik begrijp hem.

De heer Uysal: Abdullah Uysal, GroenLinks Dordrecht.

De heer Den Hartog: Paul Den Hartog, GroenLinks Dordrecht.

De heer Katif: Jacques Katif, Beter Voor Dordt.

De heer Gorter: Wouter Gorter, Op Ons Eiland.

De heer Gündogdu: Aydin Gündogdu, Op Ons Eiland.

De heer Portier: Ronald Portier, SP.

De heer Goossensen: Hans Goossensen, ambtelijke ondersteuning.

Mevrouw Arandjelović: Olga Arandjelović, ambtelijke ondersteuning.

Mevrouw Van Benschop: Chris Van Benschop, wethouder.

De voorzitter: Ik ben John Van der Net en ik mag u door deze sessie heen loodsen. We hebben hier een uur voor. Waar gaan we het over hebben? We hebben het visiedocument en de opgavebladen van de Groeiagenda Smart Delta Drechtsteden. Die kwamen te laat voor de vaststelling in onze raad voor 1 oktober, maar we hebben nu plek kunnen maken op onze agenda omdat er een commissievergadering is ingekort, lees ik. Vandaag gaan we ons een beeld vormen bij deze raadsvoorstellen aan de hand van een technische toelichting en de mogelijkheid tot het stellen van vragen. En dan kijken we wat we met deze raadsvoorstellen gaan doen. We zijn in februari al geraadpleegd op het contourendocument dat voorafging aan dit visiedocument. Aan de wethouder en ambtenaren is gevraagd in de presentatie terug te komen op hoe onze

input van toen is verwerkt. Ook naast die voorstellen heb ik ook al aangegeven dat er een raadsinformatiebrief in dit dossier zit en dat gaat over de Groeiagenda 2030 met de jaarverantwoording 2022. Die zou bij de jaarstukken van de gemeente betrokken worden maar ja, met de jaarstukken is het een en ander niet helemaal goed gegaan zoals we weten. Daarom wilde ik in ieder geval de commissie vragen aan het eind ook een oordeel te vellen over deze raadsinformatiebrief. Ik lees voor niet uit eigen werk hè, mevrouw Koene. Ja, ik lees het voor. Ik merk op dat de heer Kolkiliç van DENK ook is aangesloten. En dan staat hier dat de heer Hans Goossensen een presentatie gaat doen maar ik neem aan dat dat uitbesteed. Ja, ja, nogmaals, ik lees ... Een korte introductie als het lukt met de techniek. Ik zie dat de heer Beemer weer de oplossing heeft aangedragen. Nou, bedankt in ieder geval. We zijn altijd weer onder de indruk, Clark. Moet je even gaan zitten. O. Dat kan ook, je kan zitten of die andere microfoon maar dan moet je hem wel aanzetten.

De heer Van Broekhoven: Ja, nee, zo is het goed. Waar we het vorige anderhalf uur natuurlijk hebben gesproken over de lokale investeringsagenda ligt nu zeg maar de regionale Groeiagenda voor. Er zijn, nou, zoals de voorzitter al heeft aangegeven, drie stukken waar we het vandaag over gaan hebben. Dat is één, het raadsvoorstel over het visiedocument wat is vastgesteld voor de middellange termijn voor de toekomstige ontwikkeling van de Drechtsteden. Het raadsvoorstel, het uitvoeringsprogramma, wat gaan we doen in jaarschijf 2024? En nog een raadsinformatiebrief die nog is blijven hangen, die is aangeleverd ergens in mei uit mijn hoofd en dat gaat over de jaarverantwoording over de jaarschijf 2022. Nou, even om te beginnen met het eerste document, het raadsvoorstel visiedocument. Dat kent al enige historie want we zijn daar in oktober 2022 eigenlijk mee begonnen, bestuurlijke werkgroepen hebben hun mening daarover gevormd. 31 januari is er een regionale bijeenkomst geweest waar raadsleden ook hun input hebben kunnen geven. Wij hebben voor Dordrecht op 14 februari nog een extra consultatiemeeting georganiseerd met raadsleden om ook aan de hand van de contourennota te spreken over, nou, kunt u zich daarin vinden en wat wilt u nog meegeven? Toen is op 7 maart zijn de colleges bij elkaar gekomen om daarover van gedachten te wisselen. Daarna is een periode van verdere uitwerking gekomen en uiteindelijk heeft dat erin geresulteerd dat 5 september het college daar een tik op heeft gegeven en nu zitten we 3 oktober in deze beeldvormende sessie, technische briefing met de raad. De bedoeling is dat in oktober, in de samenwerkingsovereenkomst staat dat voor 1 oktober eigenlijk alle raden zeg maar die documenten moeten hebben vastgesteld. Of, en nou, dat is de escape, of de eerste datum daarna dus dat is dan nu aan de hand. Ter geruststelling, er zijn een aantal gemeenten die al zeg maar die stukken hebben behandeld en vastgesteld maar er zijn ook gemeenten die dat pas in november kunnen doen. Maar goed, noblesse oblige, wij zijn natuurlijk wel de grootste stad in het samenwerkingsverband en het zou wel netjes zijn om dat toch ergens in oktober daar een tik op te kunnen geven. Daarna, dat is zeg maar dan de overheidsagenda die we met zijn allen vaststellen en daarna komt er nog een fase waarin zeg maar die agenda verrijkt wordt met de input van de Triple Helix partners, dus onderwijs en bedrijfsleven. En dan uiteindelijk moet dat cumuleren of uitmonden in een gezamenlijke Smart Delta Agenda die zeg maar door al die partijen wordt gedragen. Nou, de contourennota aan de hand waarvan we 14 februari het gesprek hebben gevoerd, daar zaten een aantal koerswijzigingen in ten opzichte van de vorige bestuursperiode. Meer kwalitatieve benadering van de opgave, dus niet alleen maar

30.000 banen of 25.000 woningen, nee, maar wat draagt nou die agenda bij aan het begrip brede welvaart? Dus hoe zorgen we ervoor dat het goed leven, werken, recreëren, wonen is in die regio? En dat gaat niet alleen maar over materiële zaken maar ook over beleving en leefbaarheid. Nou, ook meer aandacht ...

De voorzitter: Een vraag van de heer Den Heijer zie ik.

De heer Den Heijer: Ja, zonder per se een soort borreldiscussie uit te lokken, maar wat verstaan wij dan onder brede welvaart?

De heer Van Broekhoven: Brede welvaart. Ja, brede welvaart is een begrip dat nog aangescherpt moet worden, er zijn verschillende wetenschappelijke discussies over. De Rabobank heeft een indicator ontwikkeld met elf indicatoren bijvoorbeeld om dat te meten dus dat gaat over materiële bruto product zeg maar, inkomen, gaat over gezondheid, over welbevinden, over sociale contacten. Nou, er zijn weer andere modellen die kennen acht indicatoren bijvoorbeeld om brede welvaart te meten. Voor de Regio Deal heeft Berenschot bijvoorbeeld een foto gemaakt van de regio Zuid-Holland Zuid met ook een aantal indicatoren. Volgens mij is dat ook al een keer langs geweest hier in de raad. Dus, o, sorry, misschien dat Hans daar ook nog een toelichting.

De heer Goossensen: Ik zou er meteen iets op willen aanvullen. Het was natuurlijk een hele interessante, goede en lastige vraag. Ik las een prachtige column over brede welvaart, het ging over het debat in de Kamer aan de hand van de begroting waarbij de columnist ook duidde dat eigenlijk iedere fractie zijn eigen inbreng heeft, een eigen invulling van het woordje brede welvaart benoemt. Je kunt natuurlijk helemaal de sociale kant noemen, de verduurzamingskant en je kunt zeg maar het ondernemingsperspectief zetten. Voor ons was die eigenlijk vrij simpel en daarom dacht ik, ik vul je meteen even aan, Hans. Wij zaten met kwantitatieve doelen op het gebied van de woningbouw en we hebben het net ook even gehad over bedrijvigheid, over de aanpassing van ons mobiliteitssysteem. Dat was de start van de Groeiagenda 2017. Eigenlijk zeggen we, die groei, die moet echt ten bate zijn van de leefbaarheid en de kansen en het klimaat hier in dit gebied. Ga ik u één voorbeeldje geven. We hebben ingezet op extra banen, het DistriPark hebben we nu alweer fase 1 gehad. Dat had natuurlijk als doelstelling om mensen met name aan de onderkant van de arbeidsmarkt kansen te geven ook in die logistieke bedrijvigheid. Maar wat zien we daar? Dat je, en kijk maar eens even bijvoorbeeld bij DHL, dat je ontzettend veel buitenlandse werknemers ziet. Want ja, onze mensen aan de onderkant van de arbeidsmarkt waren niet beschikbaar of niet aantrekkelijk genoeg. Je moet daar toch in drie shifts werken, drie keer acht uur. Uit brede welvaartspectief kun je dus best wel afvragen van, wat zijn we beter geworden met elkaar van deze bedrijvigheid? Het ging net al even over banen met impact. Een ander voorbeeldje, als je ruimteschaarste hebt en er zijn heel veel partijen die langs de A16 plek zoeken omdat het handig op een corridor tussen Rotterdam en Antwerpen zit, van zeg maar opslag in kleine garageboxen tot en met hele grote logistieke. De vraag is natuurlijk met die schaarse ruimte die we hebben, wat vanuit ons brede welvaartspectief ook bijvoorbeeld in die zeehaven nou het beste is. Het beste is toch dat wij, het ging net al even over die maritieme maakindustrie werden vragen gesteld, dat wij dingen waar wij goed in zijn of waar wij kansen zien, dat we daar zeg maar voldoende ruimte voor maken. Dat is een beetje, het gaat hier over ruimtelijke

economische ontwikkeling want wij zien de stap van getallen naar echt een brede welvaartsgedachte. We blijven maar even weg van de fijnslijperij op alle definities.

De heer Den Heijer: Voorzitter, toch nog een korte poging omdat ik het juist heel, nou ja, we maken volgens mij de discussie onnodig complex door dit soort termen dan ook te gebruiken. Maar dat is gewoon onze opvatting dus daar hoeft u ook verder niks mee. Maar wat ik me afvraag, we hadden eerder bij de Human Capital Agenda, hadden we daar ook een discussie over.

Dat je namelijk bijvoorbeeld duurzame banen zou je gewoon kwantitatief kunnen meten. Dus dat is in die zin hoeft dat geen tegenstelling natuurlijk van elkaar te zijn. Als we het hebben over indicatoren over de brede welvaart vroeg ik me ook af, ja, in hoeverre is dat ook niet gewoon een persoonlijke ervaring? Hoe belangrijk bijvoorbeeld vrije tijd voor je is of vrienden om je heen, dat is voor de een belangrijker dan voor de ander. Dus hoe behouden we daar dan ook wel de kwantitatieve doelen voor ogen?

De voorzitter: Nou, ik denk dat voor sommige mensen is een baan het belangrijkste. Dat kan ook. Nee, ja. Nou ja, maar even van, ik zeg al, we gaan, we hebben het nou over brede welvaart en eventjes of we daar allemaal hetzelfde onder begrijpen. En ik denk dat dat de conclusie is dat dat niet zo is, dat is maar net vanaf welke kant je ertegenaan kijkt. Heel, één dingetje dan, wethouder.

Mevrouw Van Benschop: Eén dingetje. Nou, ik wil alleen nog even meegeven dat gewoon in het raadsvoorstel inderdaad benoemd staat de brede welvaart, maar daar staat wel degelijk ook een omschrijving bij van welke punten dan bijdrage aan de brede welvaart. Dus ik denk dat dit in ieder geval een goed beeld geeft van wat wij als college en in de regio hebben gezegd, dit betekent brede welvaart of in ieder geval, hier zou je aan moeten denken.

De voorzitter: Ja. Dus dan de definitie van het college die daaraan gegeven wordt. Ik kijk naar de heer Van Broekhoven weer, we gaan gewoon door.

De heer Van Broekhoven: Dank, voorzitter. En volgens mij staan in het visiedocument ook acht aspecten van brede welvaart die daar relevant zijn. Dus brede of meer kwalitatieve benadering maar ook in de aanpak meer integrale afweging. We hebben het daarnet natuurlijk gehad over die machinerie, alle radars moeten dezelfde kant op gaan, alle energie moet zeg maar synergie opleveren met elkaar om zeg maar die maatschappelijke effecten daadwerkelijk te realiseren. Als we altijd maar in kokertjes blijven denken, ja, dan is de kans op die synergie, op dat samenspel natuurlijk een stuk minder. Dus het gaat erom van, wat voor maatregelen moeten we nou nemen om dat hele gebied op een hoger plan te brengen? En ook meer uitdragen van de meerwaarde van de kracht van de regio, ook in de strategische positionering richting andere overheden, et cetera. Nou, wij hebben gemerkt dat over de accentverschuivingen in die contourennota eigenlijk weinig discussie was, daar was iedereen het wel zo grosso modo over eens. Dat heeft geresulteerd in een visiedocument, ook met input van alle andere raden uit de regio. Waarin drie thema's zijn gedefinieerd, innovatieve concurrerende topregio in Nederland en Europa. We hadden het net over de maritieme topregio. Passende woning en banen, gezonde groene leefomgeving. Dat zijn echt de speerpunten waar we het verschil mee maken, dat allemaal cumulerend in een hoger niveau van

brede welvaart. Maar wel met een hele belangrijke fundamentele basisvoorwaarde, randvoorwaarde, namelijk wij willen bereikbaar zijn en alles moet duurzaam. Dat is een hele belangrijke meetlat. Nou, de inhoudelijke thema's. Eventjes, dat was even wat betreft het visiedocument, dan hebben we het nu over het uitvoeringsdocument dus wat gaan we in 2024 doen? Het uitvoeringsprogramma is gebaseerd op het visiedocument wat geactualiseerd is, dus het nieuwe visiedocument.

Daarom is het ook belangrijk dat het visiedocument en het uitvoeringsdocument zeg maar gezamenlijk worden behandeld en besproken. In tegenstelling tot de jaarverantwoording 2022 waar ik net nog, zo meteen nog even op kom, zijn er in plaats van vier thema's nu vijf thema's benoemd. Dus er is wat accentverschuiving in bouwen, voorheen was het alleen bouwen en nu is bijvoorbeeld ruimtelijke ordening en volkshuisvesting daaraan toegevoegd omdat dat toch hele belangrijke aspecten zijn. Het budget voor het uitvoeringsprogramma is 5 miljoen en dat wordt bekostigd door alle zeven Drechtstedengemeenten en ook voor een deel voor mensen of partijen die meeliften. Bijvoorbeeld Gorinchem, die heeft ook profijt zeg maar van de samenwerking en die wordt ook gevraagd om een deel van die 5 miljoen te bekostigen. En misschien ook andere partners die nog mee willen doen. De bedoeling is om te streven naar een open platform waarin ook andere partners dan alleen maar die zeven gemeenten uit de Drechtsteden mee participeren. Dan tot slot even de jaarverantwoording, dat is die raadsinformatiebrief die nog boven de markt hing. Die gaat uit van vier programma's nog en er is in 2022 4,2 miljoen besteed, 320.000, 321.000 was over en dat is toegevoegd aan het budget 2023. Nou, we zitten hier aan tafel met zeg maar de coördinerend directeur Hans Goossensen voor Dordrecht. Dus wat doen wij nou in Dordrecht wat bijdraagt aan de regionale agenda? En we hebben ook Olga Arandjelović, de regiomanager uitgenodigd om vanuit dat perspectief zeg maar te reflecteren en vragen te beantwoorden.

De voorzitter: Dank u wel.

De heer Van Broekhoven: Dus hier wilde ik het even bij laten als introductie.

De voorzitter: Ik zie dat er ook al een vraag is. Mevrouw Van Vugt.

Mevrouw Van Vugt-Roose: Dank u wel, voorzitter. Ik heb met veel belangstelling de beide of in elk geval het visiedocument en uitvoeringsprogramma zitten lezen. Ik vroeg me daar af, in de Groeiagenda worden bijvoorbeeld gevaarlijke stoffen genoemd als bedreiging voor welzijn in de regio, maar in het hele uitvoeringsprogramma wordt er met geen woord over gerept. En ja, misschien is dit niet het juiste moment of zo maar komt dat op een gegeven moment nog wel aan bod? Want het lijkt me echt iets om als regio op te pakken dus vandaar dat ik die vraag even toch echt had.

De voorzitter: Ik kijk eventjes wie daar een antwoord op kan geven. De heer Goossensen.

De heer Goossensen: Het onderwerp gevaarlijke stoffen vergt echt een gezamenlijk optreden van gemeenten. Die uitspraak van vorige week, dat heeft natuurlijk wel aangetoond dat je samen moet optrekken. Het is niet zo dat in deze agenda alles is opgenomen waar gemeenten samenwerken, het zijn er geloof ik drie of vier gemeenten die bij Chemours optrekken. We hebben ook een samenwerking met Zwijndrecht en de

Spoorzone dus dit zijn dingen die je echt met zijn zevenen doet. Ik denk dat daar het verschil zit. En ik weet even niet of er nou echt dingen zouden zijn, ik weet niet of het wel eens in bespreking is geweest, Olga, waarvan je kan zeggen, ja, dat kunnen we met zijn zevenen beetpakken.

De voorzitter: Het antwoord, ja, o ja, gaat uw gang. Ja, zeker.

Mevrouw Arandjelović: Ja. Nou goed, de veiligheid en de gevaarlijke stoffen is natuurlijk zeker een onderwerp wat hier relevant is maar ik denk dat Hans Goossensen het goed heeft beantwoord. Dat deze Groeiagenda gericht is op wat voor de langere termijn in een sociaaleconomische sprong van belang is. En dat onderwerpen, want er zijn meerdere onderwerpen die ook regionaal of met meerdere gemeenten worden opgepakt, maar die dan even niet in dit kader van deze Groeiagenda zitten. Neemt niet weg dat we voor een volgend uitvoeringsprogramma daar natuurlijk wel naar kunnen kijken hoe je daar in een meer open stelsel, zoals Hans Van Broekhoven aangaf, naartoe kan werken.

De voorzitter: De heer Portier als eerste, daarna de heer Katif.

De heer Portier: Ja voorzitter, als we naar alle verschillende documenten kijken over de Groeiagenda, dan valt op dat daar heel veel overlap is met wat we eigenlijk net besproken hebben voor wat we als gemeenten na 2030 willen doen en daardoor ook heel veel is. Zeg maar, het gaat over wonen, het gaat over huisvesting, het gaat over ruimtelijke ordening wat we op gemeentelijk niveau regelen. Nou, prima op gemeentelijk niveau kunnen regelen. Kijk, ik snap best dat je voor sommige dingen inderdaad met elkaar moet samenwerken. Als het over regionale fietspaden gaat, ja, dan moet je daar regionaal afspraken voor maken. Maar ik twijfel een beetje of ik zie niet goed in wat nou de meerwaarde is van het hele Smart Delta gebeuren, waarom daar een hele koepel overheen leggen, ook een hele communicatiestrategie om het merk Smart Delta weg te zetten? Wat is eigenlijk de meerwaarde van deze hele regionale aanpak van dit soort zaken die we prima op gemeentelijk niveau kunnen regelen?

De voorzitter: Mijnheer Portier, ja, we zitten in de beeldvorming hè dus ja, en ik proef hier toch weinig technisch in maar een mening die u graag kwijt wil.

De heer Portier: Het is toch een vraag, misschien word ik overtuigd, dat ik ineens inzie van, aha, dit is het wat ik al die tijd gemist heb.

De voorzitter: Ik betwijfel het ten zeerste dus ik wilde daar in ieder geval toch even in deze sessie buitenom gaan. Even kijken, de heer Katif.

De heer Katif: Ja, voorzitter, ik heb twee minivraagjes. Eén, ik hoorde over de trein gevaarlijke stoffen. Een vraag van deze kant, heeft het vervoer gevaarlijke stoffen door zeg maar door de Drechtsteden, want zo zie ik het, geen gevaar voor onze agenda of de agenda van de regio? Dat is één. En twee, ik zag namelijk dat Triple Helix ook een agenda heeft. Dat zijn de zogenaamde drie o'tjes. Vond ik wel een mooie naam trouwens maar wanneer is die er? Loopt die niet parallel met onze eigen agenda? Want als wij nou eerst die agenda vaststellen en daarna komt de agenda van de ondernemers waar het eigenlijk werkelijk ook om gaat in dit geheel, dan denk ik dat wij achter, nou, ik zeg niet

achter het net vissen maar dan, nou, ik wil de uitdrukking niet gebruiken maar dat is de tweede vraag.

De voorzitter: Wie gaat die beantwoorden? De heer Goossensen.

De heer Goossensen: Met de energietransitie is er een forse kans dat op de corridor tussen Rotterdam en Antwerpen er meer gevaarlijke stoffen komen. Er is bij ons nog ruimte, gewoon qua capaciteit, aantal treintjes, dat dat toeneemt ten opzichte wat er nu feitelijk gebeurt. Dat is geen rem op, dat gaat geen rem zetten op de plannen die er nu liggen voor de Spoorzone-ontwikkeling. Het gaat wel bijdragen aan het appel van niet alleen gemeente Dordrecht en Zwijndrecht maar ook van de provincie. Die heeft dat ook zelfs in een politiek akkoord staan, veilige oplossing. Dat er gewoon op een paar plekken in het land robuuste oplossing moet komen op dat zogeheten basisnet wat men nou aan het ontwikkelen is. Men denkt aan een soort ruit. Nou, en dat zal dus betekenen dat onze lobby of onze argumentatie ook om na 2040 gewoon die oplossing te willen hebben, het liefst in de vorm van een tunnel of als er iets anders bedacht is vinden we het ook goed, dat dat gewoon extra kracht wordt bijgezet, is mijn verwachting.

De voorzitter: Nog de tweede vraag. Ja?

Mevrouw Arandjelović: Zal ik die tweede vraag doen?

De voorzitter: Triple Helix.

Mevrouw Arandjelović: Deze Groeiagenda is de Groeiagenda van de zeven overheden, zo staat het ook vermeld. Smart Delta staat voor, ja, Tripje Helix, moeilijk woord, in ieder geval de samenwerking van overheid, bedrijfsleven en onderwijspartners. Bedrijfsleven hebben ook verschillende manieren hun eigen prioriteitenlijst of agenda, doen dat wat minder ambtelijk dan wij, maar hebben ook zo hun prioriteiten. Dat is uitgedrukt in het programma van onze Economic Development Board bijvoorbeeld maar ook de federatie van werkgevers heeft zo prioriteitenlijst en ook onderwijspartners hebben die. We hebben dat alleen nog nooit eerder bij elkaar gelegd en naast elkaar gelegd. Dus wat we nu gedaan hebben is eigenlijk eerst onze eigen, nou ja, overheidsagenda geactualiseerd. Die hadden we natuurlijk al maar met alle verkiezings, of niet verkiezings, alle collegeprogramma's van de zeven gemeenten dat geactualiseerd. Dat is wat hier voorligt dus dan hebben we in ieder geval een collectieve overheidsagenda. En wat we komende periode willen doen, ja, goed, daar kan ik moeilijk een deadline aanknopen, ik hoop binnen een half jaar dat voor elkaar te hebben met de andere partners maar dat moeten we echt gezamenlijk doen, is die agenda's naast elkaar leggen. Nou, gelukkig hebben we al een blik daarin geworpen en de doelen zijn echt wel, die komen echt wel overeen. Dat gaat allemaal over leefomgeving, over brede welvaart, over de arbeidsmarkt, energietransitie, innovatie dus die thema's komen echt wel overeen. Om dan echt die gezamenlijke agenda ook uit te gaan dragen want ja, je wil wel als gebied dat eigenlijk alle partners, overheid, onderwijs en het bedrijfsleven zeg maar met dezelfde agenda ook de boer opgaan en met elkaar samenwerken om tot uitvoering te komen.

De voorzitter: Er wordt aan gewerkt, mijnheer Katif. Toch? Dat is fijn. De heer De Heer.

De heer De Heer: Ja, voorzitter, dank u wel. Ik zie natuurlijk heel erg de waarde van de samenwerking in de regio op verschillende niveaus. Naast het feit dat ik denk dat Smart Delta ook een mooi vehicle is richting het Rijk om soms hele mooie sommen geld ook weer binnen te krijgen.

Dat is misschien indirect toch een antwoord op de vraag van de heer Portier. Dat hebben we ook al zien gebeuren een aantal keer, dat is fantastisch. Tegelijkertijd vraag ik me dan heel erg af, in hoeverre is het ook voor het uitvoeringsprogramma belangrijk dat die waarden van Smart Delta en Triple Helix, wat voor de gemiddelde Dordtenaar misschien zal klinken als een nieuwe coating voor je motorkap, dat dat belangrijk is, dat we het belangrijk vinden uitvoering ook dat het landt bij de gemiddelde Dordtenaar. Waarbij Smart Delta de laatste keer ook in het Kunstmin, dat daar een hoogleraar was die ook aangaf wat de waarde van zo'n programma ook kan zijn voor de regio, de trots op het maritieme karakter en dat je daar toch ook in je marketing goed over na zal moeten denken hoe je dat doet? Die stuurde dus ook wel heel erg op de waarde richting de inwoner. In het uitvoeringsprogramma lees ik dan wel over public affairs, strategie, communicatie en fans maar heel weinig op de burger. Dus dat is wel mijn vraag, is dat de bedoeling en als dat de bedoeling is, hoe gaan we dat doen?

De voorzitter: Ja, volgens mij is het de vraag van, hoe brengen wij dit ook bij de gemiddelde burger denk ik ook. En dan is daar rekening mee gehouden ook dan? Ja, dan ... Ja?

Mevrouw Arandjelović: Nou, ik kan er niet helemaal antwoord op geven want het is ook een politieke vraag, hoever het de burger moet bereiken en op welke manier en in welke mate? Het is in ieder geval op dit moment niet het vertrekpunt geweest, dus echt het merk meer voor professionele partners. Ik trek nog wel eens de vergelijking bijvoorbeeld met Brainport Eindhoven, dat is natuurlijk een merk wat verder is in volwassenheid. Ja, dat is ook een merk van, nou, Triple Helix maar aan de andere kant, je kan niet uit de regio Eindhoven komen zonder te weten dat je ook in de Brainport woont. Nou ja, goed, is dat ook een beoogd doel? Ja, dat kan ik niet zeggen maar daar zou je wel over na kunnen denken.

De voorzitter: Ja, het is meer een bestuurlijk feestje natuurlijk maar het moet uiteindelijk denk ik wel zijn invloed hebben natuurlijk op iedereen die hier woont denk ik. De heer Portier.

De heer Portier: Ik begrijp dat u er ook zelf aan twijfelt.

De voorzitter: Ha. Nou, ik twijfel zelden aan zaken, mijnheer Portier, zoals u weet dus. Even kijken, de heer Van Ballegooijen.

De heer Van Ballegooijen: Dank u wel, voorzitter. Ja, er is denk ik in dit stuk terecht aandacht op economisch vlak voor de maritieme maakindustrie vooral. Daar hebben we ook in deze regio echt een wereldpositie denk ik. Wat ik me wel afvroeg, zo'n industrie hoeft natuurlijk niet ten alle tijden gigantisch te blijven en ik vroeg me af, hoe zorgen we ervoor dat we ook flexibel genoeg blijven om niet ons helemaal blind te staren, niet ons vast te leggen op die ene industrie? Maar dat we flexibel genoeg blijven om ook eventueel naar andere industrieën te switchen, mocht dat nodig zijn.

De voorzitter: Ja, de vraag is dus dan, focussen we niet te veel op één tak van sport? Toch, mijnheer Van Ballegooijen?

De heer Van Ballegooijen: Nou ja, ik denk dat op de korte termijn is dat misschien een hele logische maar vooral, hoe zorgen we ervoor dat we op de lange termijn, als de situatie zou veranderen, ons niet helemaal vastgelegd hebben in één industrie en nog flexibel genoeg zijn om wel een kanteling te maken?

De voorzitter: Ik word altijd op de vingers getikt bij dit soort sessies door de griffie maar ik ben wat dat betreft altijd ... Ja, de heer Goossensen dan toch? Ja.

De heer Goossensen: Nou, ik denk dat het een heel terechte vraag is. Het is altijd balanceren van, waarin word je herkend en erkend als van, ja, daar is die regio goed in. Wij hebben ooit de naam gehad Shipping Valley, nu zijn we maritieme maakindustrie, dat doet het ook heel erg goed. Want het gaat om strategische autonomie, we moeten zelf ook schepen kunnen maken, ook voor de marine, et cetera. Dus daar wil je dan jezelf ook een heldere positie in geven. Er komt nu een advies aan de minister van EZK, ga weer sectorbeleid doen na twintig jaar. U kent misschien nog op de RSV enquête, et cetera, toen was het eventjes uit, nu is het weer terug. Daarin kan ik u zeggen, als je kijkt tussen, nou, laten we zeggen Krimpen en Gorinchem is 60 procent van de productie van alles in die maritieme maak, gaat het niet alleen om die rompen, het gaat vooral ook wat erin zit. De baas van IHC die zei altijd zo mooi van, we gaan van staal naar digitaal. Dus alle toepassingen daar eigenlijk, in die toepassingen zeg maar zit je verdienmodel van deze regio. Kun je ook zien bij mkb'ers, et cetera. Dus vandaar maritieme maak, zeker. Maar u zegt terecht, ja, maar ja, kijk wij redeneren zo, en dat bestaat ook al een tijdje, er zit in deze regio een soort technisch DNA. Gelukkig zijn er nog heel veel mensen en ook heel veel kinderen die geïnteresseerd zijn in techniek. Wat je nu ziet bij de opleidingen bij het mbo, dat waar je vroeger sturingstechniek, elektronica, et cetera, worden die dingen geïntegreerd, dan heb je het opeens over mechatronica. Dus ja, dat wat klassiek was vermengt zich nu zeg maar met nieuwe vormen die maken dat je op een veel breder vlak, ook met veel andere materialen dus niet alleen met staal maar allerlei, composiet, et cetera, zie je die bedrijvigheid zich ontwikkelen. Dus je ziet eigenlijk zeg maar op die schouders van wat het maritieme werk ooit was, dat zich nieuwe takken van sport ontwikkelen. En dat is, dat blijft gewoon gelinkt aan waar je goed in bent en waar we ook zeg maar de jongeren voor moeten blijven interesseren en ook mensen, Delftse ingenieurs en zo hiervoor moeten blijven trekken. Als we dat goed doen, dan is het helemaal niet erg dat wij ons nu ook even verbinden aan maritieme maak. Als we ons alleen maar fixen op datgene wat nog precies binnen dat kaartje past, nou, dan zijn we over vijftien jaar echt slecht af.

De voorzitter: Is het volgens mij duidelijk. Dan kijk ik nog eventjes of er vanuit de commissie. De heer Uysal.

De heer Uysal: Ja, dank, voorzitter. Een collega van me die vroeg net een verhelderende vraag over, wat betekent brede welvaart? We hebben nu een uitvoeringsprogramma en eigenlijk heb ik dezelfde vraag over het programma wonen en volkshuisvesting. Over nut en noodzaak komen een heleboel dingen heel duidelijk naar voren maar eigenlijk wat je daar leest, je verwacht in zo'n uitvoeringsprogramma wel specifieke punten wat we dan

verwachten onder wonen en huisvesting. Het enige wat erin voorkomt dat is, dat zijn passende woningen.

Dus bij mij roept dat dan de vraag op, wat voor woningen, wat voor soort woningen zijn dat, wat voor soort type woningen zijn dat? Kan iemand misschien daar een verhelderend antwoord op geven?

De voorzitter: Wat zijn passende woningen? En dan vanuit het stuk geredeneerd dan. Er wordt driftig gezocht waar het staat volgens mij maar. Bij het programma wonen volkshuisvesting.

De heer Uysal: Klopt, op bladzijde nummer 8, voorzitter.

De voorzitter: Bladzijde 8. Er wordt druk gezocht, mijnheer Uysal.

De heer Uysal: We hebben nog twintig minuten, voorzitter, dus geen haast.

De voorzitter: Ja, dat begrijp ik maar het is nooit verplicht om het te vullen natuurlijk.

Mevrouw Van Benschop: Zal ik antwoord geven?

De voorzitter: De wethouder.

Mevrouw Van Benschop: Nou ja, waar dit stuk natuurlijk aan relateert is ook aan al eerder gemaakte afspraken. Het is niet zo dat alles wat hierin staat nu nieuw is en alles opnieuw verzonden is. Dus er is een regionale woonvisie vastgesteld en dat is een leidend document in de regio. Dat is het feitelijke antwoord.

De voorzitter: De heer Gorter.

De heer Gorter: Ja, ik hoor natuurlijk net het verhaal, voorzitter, over de techniek hè, over deze regio. En dat onderschrijf ik, dus heel veel jongens en meisjes die geïnteresseerd zijn in techniek. Maar als wij die stap, en dan moet ik even mijn bril opzetten, naar die innovatieve en concurrerende topregio willen maken, is het dan ook niet van belang zeg maar hbo-techniek naar binnen halen?

De voorzitter: hbo-techniek.

De heer Goossensen: En dan bedoel u neem ik aan ook onderwijs op dat vlak?

De heer Gorter: Onderwijs, ik heb het dus niet over universitair, laat dat lekker in Delft. Maar vroeger had je hts, daar heb ik nog opgezeten hier in Dordrecht. Maar dat niveau, is dat niet heel belangrijk om naar die innovatieve en concurrerende topregio te gaan?

De heer Goossensen: Ja, onderwijs is ontzettend belangrijk. Dat betekent dus mensen vanuit ook het Delftse, want hier lopen ontzettend veel Delftse ingenieurs in de regio, aan je binden. Dat betekent ook dat we ruimte moeten hebben, ook om deze mensen een woning te bieden. Want die bedrijven kunnen die ingenieurs steeds minder vangen met, je krijgt een leaseauto en dan kom je al vanuit Utrecht of Amsterdam hier over de A15 naar Papendrecht of ... Dus dat is één.

Twee, ja, absoluut, we moeten het menselijk kapitaal wat hier is moet je zoveel mogelijk inzetten en zover mogelijk door laten stromen in het onderwijs. Essentieel hiervoor was, in aanvulling op het mbo 3, 4 onderwijs, kortlopend hbo. Dat zijn de social degrees, dat zijn tweejarige hbo-opleidingen die je nu gewoon in Dordrecht op het Leerpark kan volgen in een aantal technische disciplines en ICT. En die net die kop zetten, zowel voor de kids die mbo 3, 4 hebben gedaan, en dan is de stap naar hbo is heel groot hè, dan moet je vier jaar doorleren, als werkenden die ook een opleiding twee jaar naast je werk, is best stevig, daarnaast kunnen pakken en toch een volwaardig publiek gecertificeerd hbo-diploma kunnen doen. Het tweede was verbindingen met hbo-instellingen en stages, et cetera, in het kader van vierjarige hbo-opleidingen naar je toe halen. Want ja, de bedrijven zeggen, stagiaires, trainees binnenhalen is de eerste stap natuurlijk in zorgen dat men geïnteresseerd raakt in wat wij doen en gewoon blijven hangen. Ook daar, dus naast die kortlopende hbo-opleidingen die we nu gestart hebben een zestal, en dat gaan we uitbreiden, het fenomeen Career Boost, dus zeg maar even wat je vroeger gewoon stages noemde, nu in een uitgebreide variant. Dus biedt die laatstejaarsstudenten, laat ze onderzoeken doen, laat ze zeg maar met elkaar spannende dingen hier uitzoeken en biedt ze daarmee ook de mogelijkheid om te snuffelen aan wat we te bieden hebben. Dat is in feite zeg maar een belangrijke stap die we nu gezet hebben. Het gaat nu september allemaal vanuit een nieuw gebouw, het Kopgebouw in het Leerpark beginnen. En dat is zoals u zegt een heel wezenlijke ontwikkeling voor stad en regio. Ja.

De heer Gorter: Maar ik zie het niet in het plan staan.

De heer Goossensen: U ziet bij het onderdeel economie dat wij het punt human capital hebben. We hebben altijd vanuit Dordrecht deze ambitie neergezet, met volle steun overigens van het regionaal bedrijfsleven, dat bijvoorbeeld aan het Career Boost programma bijdraagt. Dus we hebben echt het gevoel dat we hier met die hbo-ambitie, dat we hier een regionaal punt te pakken hebben en de samenwerking met onderwijs, bedrijfsleven, ook met Gorinchem bijvoorbeeld, zijn daarop ingericht.

De voorzitter: Mevrouw Van Vugt.

Mevrouw Van Vugt-Roose: Dank u wel, voorzitter. Nog even een vraag over onderwijs en dan even niet hbo maar meer mbo. Als ik gewoon naar de mbo-opleiding hier in Dordrecht kijk, dan worden er 123 aangeboden en ik zie dan nog niet echt een verschuiving naar die maakindustrie. Hoe verloopt dat momenteel?

De heer Goossensen: We hebben twee mbo-instellingen, ik beperk me eventjes tot Da Vinci, de grootste. Da Vinci heeft de afgelopen jaren goed nagedacht, ook in het kader van de bezuiniging van, wat zijn nou opleidingen te doen. En die heeft ook wel gemerkt dat er een hele brede waaier van opleidingen is. Zij hebben begrip ik, maar daar heb ik nog niet alle informatie over, is nog niet beschikbaar, een aantal keuzes gemaakt, minder opleidingen en ook hier en daar wat meer afgestemd op daar waar we goed in zijn en beter in willen worden. Dat betekent ook dat een aantal opleidingen met weinig studenten wellicht gestopt wordt en dat je bijvoorbeeld als je meubelmaker wil worden, ik noem maar even een willekeurig voorbeeldje, dat je misschien naar Rotterdam moet.

De voorzitter: De heer Van Ballegooijen.

De heer Van Ballegooijen: Dank u wel, voorzitter. Ik heb nog wel een vraag die eigenlijk betrekking heeft op economie en op bouwen. We hebben natuurlijk aan de ene kant de bouwopgave, aan de andere kant willen we ook vooral zeker die maritieme maakindustrie en alles wat daar eigenlijk mee te maken heeft en van afhangt, willen we graag behouden. Ik vroeg me af, het kan natuurlijk voorkomen dat je zou willen bouwen op een kavel waar nu een bedrijf of je bedrijf wil verplaatsen. Helpt deze samenwerking ook om proberen die bedrijven binnen de regio te verplaatsen, zodat je niet alleen de bedrijvigheid maar ook de kennis en de kunde vooral behoudt? En zo ja, op welke manier moet ... Kunt u kort schetsen hoe dat ongeveer in zijn werk gaat?

De voorzitter: Gaat uw gang.

De heer Goossensen: Ja, dat is precies ook het onderwerp wat net al even voorbijkwam, het onderwerp ruimtelijke ordening. Kijk, wij moeten met name langs die oevers moeten we voor de lange termijn programmeren. Een voorbeeldje waar het helemaal niet lukte in Schiedam. Daar zit een prachtig bedrijf, Huisman. Daar hebben ze woningbouw omheen gezet, Huisman groeit een beetje en zit klem. Ja, en dan denkt iedereen, maar hoe is dat nou ons overkomen? Nou, wij hebben ook een programmering voor onze oefengebieden waarbij we telkens kijken hoe zeg maar het een en het ander, dus zowel ontwikkeling van een aantal bedrijven, als woningbouw, als leven zich goed tot elkaar verhouden. En dat is echt puzzelen en dat kun je niet per gemeente doen, dat moet je echt met elkaar doen. Vandaar dat het ook belangrijk is dat die RO, die ruimtelijke ordening, de provincie vraagt er ook om, het Rijk vraagt erom hè, het komt misschien in de nota ruimte dus dan moeten vooral zelf doen wat wij nodig hebben, dat we dat verstandig doen.

De voorzitter: Ik kijk even naar de tijd en ik kreeg net toch het advies om toch ook even naar links te kijken en of dat de wethouder nog een korte reactie of aanvulling vanuit het college wil geven voor we dit gaan beëindigen. Nou, dank u wel. Dan gaan we nu ... Ja, pas op hè, pas op.

Mevrouw Van Benschop: Nee, dat was een grapje. Iedereen wist toch wel dat het een grapje is denk ik. Nou, ik denk dat het algemene verhaal of het grotere verhaal al helemaal is neergezet dus daar zal ik niet te veel op ingaan. Er zijn nog een paar puntjes die zijn ambtelijk wel beantwoord maar zijn misschien ook nog een beetje politiek. Als het gaat over het technisch hoger onderwijs, er ligt sowieso überhaupt een focus op technisch onderwijs, of dat nou mbo is, hbo. En dat heeft er gewoon mee te maken dat dat een vraag is die vanuit de markt, dus vanuit het bedrijfsleven gesteld wordt. En wat het uitgangspunt in het hbo of in het hoger onderwijs altijd geweest is, is dat we hier aan zouden bieden wat echt aansluit op dat wat er gevraagd wordt. Dus als je vraagt, zit daar een focus op? Ja. Staat die specifiek benoemd in het stuk? Nee. Maar wat er wel benoemd staat is human capital bij de pijler werk en economie. En daar is, ja, sorry, menselijk kapitaal, zo noemen we het in Dordt maar in de regio heet het nog human capital.

Nee, nou ja, ik zeg ook niet dat dat niet alles kan zijn maar ik wil nu alleen maar de duiding geven dat daar het onderwijs een onderdeel van is en juist die verbinding met het bedrijfsleven wat we hier hebben. Ja, ik denk dat, er is nog een vraag gesteld overkoepelend, wat is het belang van de regio? Iedereen kan alles vinden van de regio,

je kunt van alles vinden over eigen identiteit, wel of niet samenwerken. Maar het is natuurlijk wel gewoon een feit dat als je de krachten bundelt en je wil dezelfde kant op, in ieder geval op deze onderdelen waar je de afspraken op maakt, dat je met elkaar gewoon een stevigere positie hebt. Of dat nou is naar andere regio's, of dat nou is in het kader van bedrijven binnenhalen die je graag wil, of dat nou is zoals vanuit de ChristenUnie/SGP al benoemd werd richting het Rijk. Ja, als je met elkaar een cluster vormt op bepaalde onderwerpen, heb je gewoon meer, nou ja, een stevigere basis om op te staan. Dus dat is in ieder geval vanuit het perspectief van het college toch wel een belangrijke toegevoegde waarde van de regio.

De voorzitter: Nou, daar wil de heer Portier nog wat aan toevoegen. Het is beeldvormend hè, mijnheer Portier?

De heer Portier: Ja, dat weet ik maar ik wil de indruk wegnemen dat ik tegen iedere vorm van regionale samenwerking zou zijn. Ik zie alleen gebieden waarop ik denk van, ja, dat kunnen we prima als gemeente het regelen. Maar economisch gezien snap ik best dat je samenwerkt dus dat misverstand wil ik wel even rechtgezet hebben, dat ik tegen iedere vorm van regionale samenwerking zou zijn.

De voorzitter: Waarvan akte in ieder geval. De heer Gorter.

De heer Gorter: Ik wilde nog even op het verhaal van de wethouder terugkomen. Ik denk als je die topregio wil zijn, misschien ben ik dan een zeur, maar dan denk ik dat je techniek op hbo-niveau echt nodig hebt. Daarom zou ik het graag in het document willen zien.

Mevrouw Van Benschop: Voorzitter, daar ben ik het helemaal mee eens.

De voorzitter: Nou, ik hoor hier dat dat wordt bevestigd door de wethouder dus dat ze het eens zijn. Ik kijk eventjes om me heen. Ik heb namelijk twee raadsvoorstellen en één raadsinformatiebrief. Mijn vraag is of dat de raadsvoorstellen kunnen worden gehamerd en de raadsinformatiebrief ter kennisname kan worden verstuurd naar de raad? En als dat zo is dan ... De heer Portier, toch nog een opmerking.

De heer Portier: Voorzitter, wat mij betreft kunnen ze worden gehamerd maar ik zal met een stemverklaring komen en verklaren waarom we tegen stemmen.

De voorzitter: Dat is uw goed recht natuurlijk. Ik dank in ieder geval zeker ook de ambtelijke ondersteuning voor de verhalen die verteld zijn en de verduidelijking en ik wens iedereen nog een prettige avond.

5. **Memo Totstandkoming beleidsrijke huisvestingsverordening 2024**

Voorzitter: De heer Portier

Raadsgriffier: Mevrouw Van Poppel

Verslag: NotuBiz

Aanwezig:

Dhr. Katif (Beter Voor Dordt)

Dhr. Kolkiliç (DENK)

Mevr. Koene (Gewoon Dordt)

Dhr. Laban (ChristenUnie/SGP)

Dhr. Noldus (VVD)

Dhr. Van Pelt (FvD)

Dhr. Portier (SP)

Mevr. Simon-van Waardhuizen (Fractie van Waardhuizen)

Dhr. Uysal (GroenLinks)

Dhr. Venderbos-Lambinon (Partij voor de Dieren)

Mevr. Van Vugt-Roose (CDA)

Portefeuillehouders: wethouder P.J. Heijkoop

Ambtelijke ondersteuning: de heer G. Weber, de heer J. Van Herwijnen

De voorzitter: Beste mensen, als iedereen plaats kan nemen, dan kunnen we zo van start gaan want het is tien uur. Ik ga ervan uit dat iedereen die aan de bijeenkomst deel wil nemen er is. Welkom aan iedereen. Raads- en commissieleden, gasten, mensen thuis en een speciaal welkom voor de heer Weber, beleidsadviseur wonen, en de heer Van Herwijnen van de OZHZ. We gaan het nu hebben over de techniek. Het is een technische sessie, we krijgen alle ins en outs te horen over wat je kan doen met een huisvestingsverordening. In een volgende vergadering gaan we kijken van wat fracties dan willen met de huisvestingsverordening. Ja, dan komt er uiteindelijk een voorstel van het college om die ook daadwerkelijk vast te stellen. Ik maak eerst even een rondje van wie er allemaal aanwezig zijn. Dan begin ik aan mijn linkerhand en dan gaan we ...

De heer Heijkoop: Peter Heijkoop namens het college.

De heer Laban: Vincent Laban, ChristenUnie/SGP.

De heer Katif: Jacques Katif, Beter Voor Dordt.

De heer Uysal: Abdullah Uysal, GroenLinks Dordrecht.

De heer Weber: Günter Weber, ambtelijke ondersteuning.

De heer Van Herwijnen: Jurgen Van Herwijnen, evengoed ambtelijke ondersteuning.

De heer Van Pelt: Dirk Van Pelt, Forum voor Democratie.

De heer Noldus: Robin Noldus, Dordtse VVD.

De heer Kolkiliç: Masum Kolkiliç, Dordtse DENK.

Mevrouw Simon-van Waardhuizen: Claudia Simon-van Waardhuizen, Fractie van Waardhuizen.

De heer Venderbos-Lambinon: Cees Venderbos, Partij voor de Dieren.

Mevrouw Van Vugt-Roose: Franciske Van Vugt, CDA Dordrecht.

Mevrouw Koene: Irene Koene, Gewoon Dordt.

Mevrouw Van Poppel: Denise Van Poppel, commissiegriffier.

De voorzitter: En ik ben Ronald Portier en ik mag vandaag uw voorzitter zijn. Daarmee wil ik gelijk doorgaan en de heer Günter Weber het woord geven om een presentatie te houden.

De heer Weber: Oké. We hebben vandaag een technische sessie over de huisvestingsverordening. Toen jullie in juli, nee eind juni de huidige huisvestingsverordening vaststelde was dat een beleidsarme huisvestingsverordening. De wens was op dat moment dat we in de loop van de tijd gaan toewerken naar een beleidsrijke huisvestingsverordening. Ik heb met drie raadsleden het een en ander voorbereid. Daar is zeg maar de wens geuit om eerst een technische sessie te doen alvorens wij de raad gaan consulteren over wat ze nou precies willen. Het programma ziet er ongeveer zo uit, ik ga dingen uitleggen over de huisvestingsverordening, wat daarin is geregeld. Ik zal ook een aantal feiten en cijfers noemen want die huisvestingsverordening is geen losstaand ding op zich maar we doen er binnen de gemeente ook wel wat mee. Ik heb een aantal aanzetten gemaakt van, oké, aan welke knoppen zouden we kunnen draaien? Wat kunnen we nou beïnvloeden beleidsmatig om bij te sturen? Als laatste sheet heb ik een soort hele grove planning tot het eind van het jaar voor de nieuwe huisvestingsverordening. Nou, de huidige huisvestingsverordening dat is die geldend vanaf 1 juli 2023 tot nu en die is gebaseerd op de Huisvestingswet. Op het moment dat er in gemeenten schaarste is van woningen en je moet iets doen met die woonruimteverdeling, dan kun je ook, dat kun je doen middels een huisvestingsverordening. Er zijn nog gemeenten die geen huisvestingsverordening hebben maar voor Dordrecht lijkt me dat geen optie. Nou, wat staat er in die huisvestingsverordening? Ik heb hier een hele opsomming van alle hoofdstukken. Hoofdstuk 1, dat zijn algemene bepalingen, dat zijn definities. Wat is een vergunninghouder, wat is een sociale huurwoning, wat is een, wat verstaan we onder een zelfstandige woning, wat verstaan we onder een onzelfstandige woning? Dat zijn allemaal definities, een hele rij. Hoofdstuk 2 gaat over de verdeling van woonruimte en daarin is vooral opgenomen de voorrangsregeling. Aan welke doelgroepen vinden wij als gemeente Dordrecht dat die voorrang moeten krijgen in de woningmarkt? Een van die groepen is bijvoorbeeld mensen die een instelling verlaten.

Wij vinden dat als die klaar zijn om zelfstandig te kunnen wonen, dat die dan ook met voorrang een woning moeten kunnen krijgen. Zo zijn er nog een heleboel groepen waar we zo meteen nog wel op terugkomen. Er staat ook iets in over contingent afspraken. Er zijn, overigens die voorrangsregeling, die is regionaal bepaald, regionaal vastgesteld en ook afgestemd dus dat is het enige hoofdstuk wat volledig regionaal zeg maar ook afgestemd moet worden omdat de woonruimteverdeling in de Drechtsteden is ook regionaal afgestemd. Wat staat er nog meer in dat hoofdstuk? Ja, wanneer heb je nou een huisvesting en wie kunnen er toegang krijgen tot de woningmarkt? Wanneer heb je nou een huisvestingsvergunning nodig? We hebben ook een klein stukje, twee artikelen

eigenlijk maar die gaat over de Wet bijzondere maatregelen grootstedelijke problematiek, kort gezegd de Wbmgp. Daarvan doen wij alleen artikel 10 en die zegt dat je huurders of bewoners mag screenen op waar het artikel 10 dan op slaat, op, ik zeg het even gewoon zoals het is, op crimineel verleden en overlast verleden. Dat geldt alleen voor een beperkt gebied in Dordrecht, en daar komen we zo meteen ook nog wel even op, waar dat dan precies geldt. Dan hebben we best een groot hoofdstuk over wijzigingen van de woonruimtevoorraad. Dan gaat het bijvoorbeeld om onttrekking van woonruimte, bijvoorbeeld als je de bestemming wijzigt of door het samenvoegen van woonruimten of door woonruimte om te zetten, zelfstandige woonruimte om te zetten naar onzelfstandige woonruimte. Nou, daar heb je allemaal vergunningen voor nodig en dat geldt ook voor woningvorming. Dus op het moment dat je woningen gaat maken bijvoorbeeld in het kernwinkelgebied, nou, daar staan in de huisvestingsverordening allerlei afspraken over. Hoe groot moeten die woningen dan zijn en ja, moeten die dan een eigen voordeur hebben of niet? Vinden we het eigenlijk wel gewenst dat er heel veel woningen, kleine woningen boven winkels komen in dat kernwinkelgebied? En splitsing in appartementsrechten, dat komt ook, het komt niet heel vaak voor de laatste, althans, ik kijk jou nu even aan. Het laatste jaar zijn er maar weinig aanvragen geweest om panden te splitsen in appartementsrechten. Dat komt ook omdat er hele strenge regels voor zijn natuurlijk waar je aan moet voldoen. Een apart hoofdstuk is hoofdstuk 3a, dat is de opkoopbescherming. Daarmee zeggen we eigenlijk van, nou, alle goedkope woonruimte in Dordrecht, met goedkoop bedoelen we dan, ja, schrik niet, de NHG-grens tot 405.000 euro. Ja. Daarvan willen we dat die naar mensen gaan die er ook zelf gaan wonen. Dus wat we niet willen is dat die panden allemaal worden opgekocht en vervolgens voor hele hoge prijzen worden verhuurd in deze markt. Dat willen we niet dus daar hebben we ook een hele vergunning- en handhavingstelsel voor opgetuigd. Hoofdstuk 4 gaat over woonwagenstandplaatsen maar dat is zeer beperkt. Het gaat niet zozeer over aantallen of over wie ervoor in aanmerking komt, eigenlijk gaat die alleen maar over wie er als eerste aan de beurt komt van de wachtlijst. Als er woonwagenplaatsen zouden worden toegevoegd, oké, hoe werkt dat dan? Hoofdstuk 5 gaat over allerlei andere bepalingen die te maken hebben met handhaving, met boetes. Uiteraard staat er ook een hardheidsclausule in, dat als iemand vindt dat die onevenredig wordt benadeeld door deze regelgeving, dat die dan een beroep kan doen op die hardheidsclausule. En hoofdstuk 6, ja, dat is een standaard hoofdstuk wat gaat over, het zijn de overgangs- en slotbepalingen. Daar wordt vastgesteld in de raad van dat soort bepalingen. Als er vragen zijn tussendoor, ik sta ervoor open. Ik snap dat het een heleboel informatie is.

De voorzitter: Ik denk dat dit nog wel redelijk duidelijk is. De heer Katif.

De heer Weber: Even de voorzitter.

De voorzitter: En altijd naar de voorzitter.

De heer Katif: Voorzitter, sorry, ik moest twee dingen doen, dat kan ik niet blijkbaar dus ik moet maar één ding tegelijk. Nee, ik zat met name de Wet bijzondere maatregelen grootstedelijk problematiek want ik trok een beetje een gezicht van, hè, als iemand in een bepaald gebied, specifiek zelfs ook, daar kan gevraagd worden naar het verleden van ...

De heer Weber: Ja.

De heer Katif: Dat vond ik wel, ik vind het best, ja, eigenlijk best wel beangstigend, stel je toch voor dat je twintig jaar geleden iets gedaan hebt en twintig jaar later komt er iemand die zegt, ja, luister eens, dat gaan we niet doen.

De heer Weber: Nee, we kijken, volgens mij wordt er nooit verder teruggekeken dan vier jaar. Dus als je vier jaar geleden iets gedaan hebt dan wel. En dat beperkt gebied ...

De voorzitter: Eén dingetje, wat we vinden van al deze zaken, want dit is, dat kunnen we inderdaad in de volgende sessie hè want dan kunnen alle fracties zeggen van wat ze '...'. Ik kan me voorstellen dat u dan zegt van, weg met deze bepaling.

De heer Katif: Nou, nee hoor.

De voorzitter: Maar dat kan dan straks.

De heer Katif: Voorzitter, ik wilde alleen even uitleg voor hebben. Goh, hoe kom je tot zoiets? En dat is best technisch want ik kan het ook politiek maken maar ik doe het niet. Ik verbaas me, dus het is mijn verbazing in eerste instantie. In tweede instantie, goh, hoe kom je tot zoiets dat je zegt, vier jaar? Ik bedoel ...

De heer Weber: Ja, nee, maar ik kan het wel ...

De heer Katif: ... het is geen uitspraak trouwens in de zin van politiek want dat is nog niet.

De heer Weber: Ik kan het wel uitleggen. Dit gaat om zeer kwetsbare gebieden waar veel sprake is van ondermijnende activiteiten, criminaliteit. En ja, als we daar, als daar mensen, als daar nog meer mensen bijkomen met zo'n achtergrond, ja, dan gaat zo'n wijk nog verder achteruit. Dus op deze manier proberen we de leefbaarheid in die wijken te verbeteren door er minder mensen met een achtergrond. Ik laat zo meteen ook de cijfers zien wat dat daadwerkelijk betekent, misschien dat u dan iets minder schrikt.

De voorzitter: Beginnen.

De heer Laban: Ja, dank u wel, voorzitter. Ik had een vraag over die 3a opkoopbescherming. Ik begrijp, dat geldt natuurlijk voor woningen op dit moment. Maar wanneer is dat ingegaan of geldt het voor elke woning die nu al bestaat?

De heer Weber: Ja. Die is ingegaan op 11 maart 2022 uit mijn hoofd. 14 maart. O, 14 maart 2022. Maar goed, ja, ja. Die geldt in principe voor heel Dordrecht. Voor alle panden in Dordrecht waar men, die men dus zou willen opkopen binnen die prijs categorie, daarvan willen wij niet dat die worden verbouwd tot verhuureenheden en voor een hoge prijs worden verhuurd. Ja.

De voorzitter: Er was nog een vraag van de heer Kolkiliç.

De heer Kolkiliç: Ja, dank, voorzitter. Ook mijn vraag gaat over de opkoopbescherming. Veel steden die geven natuurlijk aan dat het voordelen heeft. Kunt u data of cijfers

benoemen met betrekking tot de handhaving? In hoeverre heeft dat sinds een klein anderhalf jaar voordelen voor de stad?

De heer Weber: Ja, daar kom ik zo op terug, ik heb gewoon een tabelletje met cijfers.

De heer Kolkiliç: Ik stel voor dat u inderdaad verder gaat met de presentatie en dat, ik neem aan dat een hoop vragen dan ook beantwoord zullen worden.

De heer Weber: Ja. Nou, ik heb een aantal sheets met feiten en cijfers. Over de voorrangsregeling bijvoorbeeld, hoofdstuk 2. Nou, daar zijn wat cijfers over en die staan ook allemaal in de beschikbaarheidsmonitor van 2022. Nou, je ziet hier per categorie hoeveel mensen met voorrang zijn geplaatst in een woning. Totaal aantal verhuringen in Dordrecht in 2022 was 914. Daarvan is gepubliceerd 635, dat is 69 procent. De norm is 80 procent maar die norm is nog zeg maar uit een periode die is vastgesteld in de periode dat er bijvoorbeeld nog niet heel veel statushouders met taakstellingen moesten worden gehuisvest vanuit de rijksoverheid. Dus die norm, ja, die is een beetje gepasseerd maar ik laat hem toch zien omdat we eigenlijk al jaren die norm niet halen.

De voorzitter: U heeft een vraag van mevrouw Van Vugt.

Mevrouw Van Vugt-Roose: In elk geval over, dank u wel, voorzitter, een vraag over hoofdstuk 2 van die verordening. Een paar zelfs. Die splitsingsvergunningen, die kunnen, ja, dat heeft ook met dit hoofdstuk te maken, kunnen die ook worden aangevraagd als iemand zijn huis beschikbaar wil stellen om gewoon geregeld iemand tijdelijk te huisvesten die even in een soort overgangssituatie zit?

De heer Weber: Dit gaat eigenlijk over hoofdstuk 3.

Mevrouw Van Vugt-Roose: Oké, dan stel ik hem straks bij hoofdstuk 3. Dan heb ik nog een andere. Er stond in een van die artikelen dat als een woningzoekende binnen drie jaar dezelfde aanvraag indient, dan wordt die afgewezen omdat het dezelfde aanvraag is. Maar ik vroeg me af, dan is het toch juist heel hard nodig dat die een woning nodig heeft?

De heer Weber: Kunt u aangeven bij welk artikel dat staat want dan ...

Mevrouw Van Vugt-Roose: Ja, 2.1 lid 5e.

De heer Weber: Lid 5e, 2.1. lid 5e, dat gaat dan over binding met ... Nee, het gaat niet over binding met Dordrecht. Ja, ik zou die even moeten opzoeken want ik ken niet alle artikelen uit mijn hoofd.

Mevrouw Van Vugt-Roose: Nee, dat snap ik maar ik kan hem ook gewoon opsturen, vind ik ook prima.

De heer Weber: Ja, ik denk dat dat soort vragen kunnen we heel makkelijk schriftelijk ook beantwoorden denk ik.

Mevrouw Van Vugt-Roose: Ja, dat kan met mijn volgende ook maar misschien mag ik hem nog stellen of niet?

De heer Weber: Ja, tuurlijk.

Mevrouw Van Vugt-Roose: Er wordt ook gesproken over een lijst van instellingen waar mensen uit kunnen komen en dat ze dan voorrang kunnen krijgen. Is dat een vaste lijst of wordt dat van tijd tot tijd nog bijgewerkt? Hoe kom je op de lijst?

De heer Weber: Dat is in principe een vaste lijst en u zegt het al, die van tijd tot tijd kan worden bijgewerkt. Als zich instellingen melden die samen willen werken en die zeg maar, die verder solide zijn en verder prima instellingen zijn, dan kan het zijn dat ze op de lijst komen.

Mevrouw Van Vugt-Roose: Oké, bedankt.

De voorzitter: Gaat u verder. O, wacht.

De heer Noldus: Voorzitter? Ja, voorzitter, als ik een vraag mag stellen over deze sheet. Het verschil tussen het aantal verhuringen van 914 en het gepubliceerde aanbod van 635, waar zit dat verschil in? Want u noemt net ook de statushouders maar ik denk dat dat de, vooral de laatste regel, de verblijfsvergunningen zijn. Dus deze kleine 300 woningen, waar zijn die naartoe gegaan?

De heer Weber: Dat is de volgende sheet ook want kijk, deze 176, die zijn met voorrang zeg maar gewoon ofwel zelf aangevraagd, voorrang, en zelf gereageerd op een woning met voorrang. Maar de volgende sheet gaat over categorieën die via directe bemiddeling zijn gehuisvest en daar zit het verschil. Dus er zijn ook nog eens 154 huishoudens of mensen, nou ja, huishoudens vanwege allerlei redenen ook direct bemiddeld zonder dat daar, zonder dat ze via de woonruimteverdeling met voorrang hoefden te reageren. Nou, dan gaat het bijvoorbeeld om, pak even een groep, ja, vanwege leefbaarheid. Mensen die last hebben van de omgeving waar ze wonen en die ergens anders zouden willen wonen.

Als er echt daadwerkelijk sprake is van overlast en het beter voor mensen is dat ze uit die overlastsituatie gehaald worden en ergens anders geplaatst worden, dan wordt dat via de directe bemiddeling gedaan. Het kan ook zijn dat bijvoorbeeld ouderen van een woning met trappen naar een benedenwoning geplaatst worden. Dat kan ook als het echt noodzakelijk is op dat moment ook via directe bemiddeling gebeuren. Zo zijn al die categorieën, ja, ik ga ze niet allemaal langs maar in ieder geval zijn er 154 woningen via directe bemiddeling. Dus die zijn wel onttrokken aan het woonruimteverdeelsysteem natuurlijk want normaal gesproken worden ze gepubliceerd.

De heer Noldus: Dank, voorzitter. Dan de vervolgvraag want in de vorige sheet ging het over 914 en dit gepubliceerde aanbod is 635. Niet om daar heel erg gedetailleerd in te zitten maar wel om het systeem te begrijpen. Dat is meer dan die 154 die u net noemt, is dat dan inclusief die 176 die hieronder staat want dat lijkt toch weer die voorstellers die daar weer ...

De heer Weber: Die 330, dat is zeg maar van dit sheet en deze 154. Ja, dat is het. Dan komen we bij de Wet bijzondere maatregelen dus hoofdstuk of artikel 2.5 en 2.6 uit hoofdstuk 2. Dit zijn de buurten waar het om gaat en je ziet dat die wet is in 2018 ingegaan, er zijn gebieden toen aangewezen, en in 2022 is die verlengd. Waarbij je ziet dat er in totaal gedurende de looptijd van deze wet in die buurten 512 aanvragen zijn geweest voor een huisvestingsvergunning. Er zijn er 443 gewoon toegekend, oftewel er was geen sprake van een crimineel verleden of een overlast verleden. Er zijn 34 toegekend positief maar wel met voorwaarden. Bij wijze van spreken, als je je één keer misdraagt, dan vlieg je eruit. Ja, zo streng gaat het dan hoor, ik bedoel. Er zijn er 16 geweigerd, die hadden dus inderdaad een verleden wat we in die buurten niet erbij willen hebben. En er zijn er 19 vervallen en dat betekent dat de betreffende persoon of het betreffende huishouden zelf heeft afgezien om van het aanbod van die woning gebruik te maken.

De voorzitter: Er is een vraag van mevrouw Koene.

Mevrouw Koene: Ja, dank, voorzitter. Ja, ik vraag me dan even af, als je dan, ik kan me niet meer herinneren want we hebben het daar destijds wel over gehad, als je dus niet op een van deze plekken mag wonen, mag je dan wel overal waar het niet deze plekken zijn wonen? Oftewel, waar laat je iemand die dus niet aan de eisen voldoet?

De heer Weber: Ja, ze mogen overal wonen in Dordrecht behalve daar. Ja. Althans, zo staat het in de huisvestingsverordening. Ja, ik bedoel, ik ga er verder niet over. Oké, dan wat feiten en cijfers over de wijziging van de ruimtevoorraad.

De voorzitter: Sorry, de heer Laban heeft nog een vraag.

De heer Weber: O.

De heer Laban: Over de vorige sheet nog even. Die is natuurlijk vastgesteld september 2018, er zijn vier straten of buurten benoemd als, nou ja, waar dan bijzonder toezicht is om het zo maar even te zeggen.

Zit daar nog een verandering in de afgelopen jaren, zijn er nu buurten waarvan je zegt van, nou, die hadden we eigenlijk ook wel op willen nemen of die moeten nog worden opgenomen?

De heer Weber: Ik heb met mijn collega die hierover gaat heb ik gelukkig nog van de week gesproken. Wat er is veranderd is dat bijvoorbeeld de Aardappelmarkt, daar wordt eigenlijk steeds minder, het is eigenlijk nu zover, in die buurten is wel de leefbaarheid bijgehouden hè, dus de leefbaarheid gemonitord. En er is wel een positief effect op die buurten qua leefbaarheid. En bij de Aardappelmarkt is het zelfs zo positief dat deze maatregel daar wellicht, nou, hij loopt nog tot en met 2026, dat die maatregel daar in 2026 gewoon af kan. Dat wordt nu eigenlijk al geconcludeerd omdat gewoon de leefbaarheid gewoon veel beter is geworden. Ja. Is dat een antwoord op uw vraag?

De heer Laban: Nou ja, het tweede deel van de vraag was eigenlijk, zijn er buurten die mogelijk zouden moeten worden toegevoegd?

De heer Weber: Voor zover ik heb kunnen achterhalen niet, nee. Dan gaan we verder met hoofdstuk 3, wijzigingen in de woonruimtevoorraad. Daar geef ik het woord graag even aan Jurgen.

De heer Van Herwijnen: Dank je wel. Ja, hoofdstuk 3, dat is het hoofdstuk ook waar ik vanuit de OZHZ het meeste mee te maken heb met vergunningverlening en met de handhaving daarvan. Dit gaat over de vergunningverlening dus er zijn 33 onttrekkingsvergunningen verleend maar je moet onttrekkingsvergunning zien als een soort verzamelbegrip voor de drie die er onder staan. Bestemmingswijziging, dat, ik moet het heel even uit mijn hoofd doen, maar als ik me niet vergis was dat woonruimte waar horeca van gemaakt is, dan moet er een onttrekkingsvergunning verleend worden. Samenvoeging van woonruimte heeft niet plaatsgevonden, omzetting naar onzelfstandig wel. Dat is eigenlijk ook het leeuwendeel van de aanvragen en dat gaat dan om kamerverhuur, dus zelfstandige naar onzelfstandige woonruimte. Daar moet aan best wel een stevig eisenpakket voldaan worden, waaronder in ieder geval de beleidsregel. In de beleidsregel is weer opgenomen hoeveel procent van een straat, daar is een verdeelsleutel voor, omgezet mag worden naar onzelfstandige woonruimte, kamerbewoning. Daar wil ik wel gelijk ook bij opmerken dat ook het bestemmingsplan een beperkende factor is daarin. Hier niet aan de orde maar het bestemmingsplan, dat is in 2011 is er een parapluplan aangenomen en daarin is opgenomen dat per woning maximaal vier personen kamergewijs gehuisvest mogen worden. Dus als het er meer zijn dan die vier, dan moet er ook afgeweken worden van het bestemmingsplan. Dus dan hebben mensen die daar een aanvraag voor indienen twee vergunningen nodig en soms nog meer.

De voorzitter: Mevrouw Van Vugt heeft een vraag.

Mevrouw Van Vugt-Roose: Dank u wel, voorzitter. Over die vergunningen, enzovoort. Er wordt heel uitgebreid beschreven hoe er in bepaalde wijken van Dordt echt voorwaarden aan zitten, het aantal meters, 40 binnenstad, 70 vierkante meter daaromheen zeg maar.

Maar er zijn dus geen voorwaarden gesteld aan alle overige wijken dus daar kunnen mensen eigenlijk hun gang gaan met huisjes te creëren en die te verhuren, of zie ik dat verkeerd?

De heer Van Herwijnen: Ja, dat is wel iets kort door de bocht omdat niet alleen de regeling uit de huisvestingsverordening daarover gaat maar ook de Wabo, de Wet algemene bepaling omgevingsrecht. Die gaat ook over, mag je een brandwerende scheiding verleggen, mag je een extra brandwerende scheiding toevoegen? Dus als mensen een woningvormingsvergunning nodig hebben, er is een heel mooi voorbeeld in de Spuiweg hier vlakbij, nummer 70 als ik me niet vergis. Daar was een Wabo-vergunning nodig om af te wijken van het bestemmingsplan om de brandwerende scheidingen te verleggen, een woningvormingsvergunning om van één woning twee woningen te maken dus mensen moeten nog aan best wel veel eisen voldoen. Nou valt dat wel inderdaad binnen het gebied, alles wat buiten de aangewezen gebieden valt, daar is geen woningvormingsvergunning voor nodig. Maar om een woning te mogen gebruiken voor meerdere huishoudens moet een woning wel brandwerend van elkaar gescheiden zijn. Dus als iemand buiten het gebied een woning in twee woningen wil

opdelen, dan moeten beide woningen ook onafhankelijk van elkaar kunnen functioneren en onderling brandwerend zijn en dat is dan weer een eis uit het bouwbesluit.

De voorzitter: Een vraag van mevrouw Koene.

Mevrouw Koene: Ja, ik ben even zoekende hoe ik dat het beste, want er zijn hier en daar wat geluiden in de stad dat de randjes op dit moment heel erg worden opgezocht. Dus dat er huizen gesplitst worden zeg maar, of hoe ik dat technisch ook moet zeggen, wat dan, waar een aanbouwtje eraan gecreëerd wordt om dan aan de vierkante meters te komen. En dan uiteindelijk zodra het allemaal akkoord is toch alsnog bewoond wordt door mensen die zeg maar niet het bed delen met elkaar. Hoe wordt daar nou op gehandhaafd? Want in eerste instantie hè, er wordt een vergunning aangevraagd en tot zover zou het dan in principe goed gaan. Maar daarna, wat gebeurt er dan daarna om te controleren dat er niet toch meerdere mensen in één unit zitten, tenminste die eigenlijk voor één iemand bedoeld is.

De heer Van Herwijnen: Dat wordt, nou, dat is dan het bekende piepsysteem. Dus op het moment dat er klachten komen wordt er gecontroleerd en gehandhaafd en dat gebeurt veelvuldig. Ja, dat heeft wel te maken met de afspraak die gemaakt is met in dit geval OHZ om een vergunning te verlenen en geen naschouw te doen wat in het verleden veel meer gebruikelijk was dan dat het nu is. Dat heeft voordelen maar dat heeft natuurlijk ook nadelen want dat brengt extra kosten met zich mee. Het is wel zo dat als er een woning gevormd wordt, ik denk eerst dat we onderscheid moeten maken tussen woningvorming en splitsing. Ik weet niet of dat voor iedereen duidelijk is maar woningvorming is dat er van één woning meerdere, twee of meer woningen gemaakt worden, maar die blijven dan wel bij dezelfde eigenaar, en splitsing is pas op het moment dat ze kadastraal bij de notaris gesplitst worden en onderling eventueel verkocht kunnen worden. Nou ja, dat in ieder geval voor wat betreft woningvorming en splitsing.

Op het moment dat er kleine woonruimten ontstaan, en in principe is dat in het kernwinkelgebied 40 vierkante meter en daarbuiten 70 en nog verder daarbuiten geldt dat dan niet, daar mogen maximaal twee personen onzelfstandig gehuisvest worden. Als dat er meer zijn dan moeten we daar wel uiteindelijk natuurlijk achter komen doordat er geklaagd wordt, dan is dat een overtreding. Dat is dezelfde overtreding die begaan wordt op het moment dat iemand een reguliere woning die verder niet is opgedeeld in meerdere woningen laat bewonen door meer dan twee kamerbewoners zeg maar dan dus twee onzelfstandige gehuisveste personen.

De voorzitter: De heer Venderbos had een vraag.

De heer Venderbos-Lambinon: Dank u wel. Hier is eigenlijk mijn vraag, wat er dus gebeurt met bestaande appartementen bijvoorbeeld die tweekamerappartementen die bedoeld zijn voor een éénpersoons- of tweepersoonshuishouden, verhuurd wordt aan twee, drie, vier studenten bijvoorbeeld. Kan erop gehandhaafd worden of moet dat gemeld worden?

De heer Van Herwijnen: Ja, we moeten het eerst weten dat het gebeurt natuurlijk maar dan kan daarop gehandhaafd worden want dat mogen er maximaal twee zijn. Dus het is

ofwel één huishouden en dat huishouden kan gek genoeg dan ook uit tien man bestaan, zolang het maar een duurzaam gemeenschappelijk huishouden is, maar daar voldoe je niet zo heel snel aan hoor. Of aan de andere kant twee onzelfstandige gehuisveste kamerbewoners.

De voorzitter: Nog een vraag van mevrouw Koene.

Mevrouw Koene: Ja, die had ik daarnet al nog erachteraan willen stellen want u zei over dat er nu geen naschouw meer plaatsvindt door de OZHZ en dat heeft voordelen en nadelen. Maar wat zijn de voordelen van om geen naschouw te doen als je weet dat er dus op dit moment best wel op heel veel plekken misbruik wordt gemaakt van de situatie? Ja, dat is misschien ook, ik weet niet of dat technisch genoeg is maar ...

De heer Van Herwijnen: Het scheelt geld, budget.

De voorzitter: Ja, ik begrijp dat u misschien meer controle wilt, dat kan dan in de volgende sessie aan de orde komen. Mevrouw Van Vugt.

Mevrouw Van Vugt-Roose: Dank u wel, voorzitter. De leegstand boven de winkelpanden in de binnenstad. Een pand moet dan eerst vijf jaar leegstaan las ik voordat het eventueel mag worden, voordat het een andere bestemming mag krijgen. Wordt zoiets ook opnieuw bekeken op het moment dat je echt toch met zijn allen weet dat er een groot woningtekort is?

De voorzitter: Het lijkt me ook iets wat wij aan de orde kunnen stellen. Maar geeft u antwoord.

De heer Van Herwijnen: Ik denk dat dat eerder voor jou is.

De heer Weber: Nou, het directe antwoord moet ik even schuldig blijven. Het is een norm zeg maar die ooit is vastgesteld, waar we gewoon mee werken. Ik denk dat als we in de volgende sessie er goed naar gaan kijken, dat die norm ter discussie kan worden gesteld in bepaalde situaties. Maar zoals ik het nu zie is dat gewoon een norm die is vastgesteld voor mijn tijd en werken we daar ook mee en wordt er ook op gehandhaafd. Ja, dus ik zou het inderdaad, ik zou het inderdaad bij de volgende sessie gewoon eens ter discussie stellen.

De voorzitter: De heer Noldus.

De heer Noldus: Ja, voorzitter, een korte technische vraag over dit lijstje. Zijn het de aanvragen of de verstrekte vergunningen en kunt u dan iets zeggen over het percentage indicatief voor wat dan verstrekt wordt? Is dat dan heel veel of juist heel weinig wat toegekend wordt?

De heer Van Herwijnen: Percentages kan ik niet zoveel over zeggen, althans die heb ik niet paraat, die cijfers, maar dit zijn de toegekende vergunningen. Ja.

De voorzitter: Was u klaar, mijnheer? Gaat u in ieder geval verder met de presentatie.

De heer Van Herwijnen: Ja, ik heb nog wel één, maar dat is heel kort dan, de opkoopbescherming, daar is één vergunning verleend want het is niet zo dat onder de opkoopbescherming er absoluut niet verhuurd mag worden maar er mag bijvoorbeeld verhuurd worden aan eerste- en tweedegraads familieleden, dus kind, kleinkind, ouders, grootouders. En daar is een vergunning voor verleend maar daar zullen er ongetwijfeld nog meer komen, maar de regeling is natuurlijk pas net in werking.

De voorzitter: Kunt u de microfoon aanzetten?

De heer Weber: Aan welke knoppen kunnen we draaien?

De voorzitter: Het is dus een vraag van de heer Kolkiliç.

De heer Kolkiliç: Ja, voorzitter, over de opkoopbescherming nogmaals. Ik had net een vraag gesteld en daar zou u op terugkomen.

De heer Weber: En kunt u die vraag ...

De heer Kolkiliç: Over, ja, sinds anderhalf jaar is er natuurlijk sprake van opkoopbescherming in Dordrecht. In het begin van uw prestatie heeft u het over de handhaving gehad. Wat zijn de voordelen, wat is er tot nu toe geconstateerd? Heeft u cijfers?

De heer Weber: Ja, doe jij maar.

De heer Van Herwijnen: Ja, toevallig is daar, zijn daar ook vragen over gekomen van een raadslid dus ik heb enigszins wat cijfers in mijn hoofd zitten.

Er zijn 125 brieven verstuurd aan mensen die in een jaar tijd in strijd met de opkoopbescherming niet in hun woning woonden. En dat zijn, dat is een administratief onderzoek geweest omdat het te veel capaciteit vergt om overal aan te bellen en te kijken achter de voordeur, wat is daar aan de hand? Daarom is met opzet ook laagdrempelig ingestoken en is dat een waarschuwingsbrief geweest. En van die 125 heb ik nu nog geen beeld van maar er zijn er veel van die uiteindelijk niet in strijd met de opkoopbescherming handelen. En dat kunnen bijvoorbeeld mensen zijn die een woning gekocht hebben maar er nog niet wonen, die aan het opknappen zijn en daar veel meer tijd voor nodig hebben dan gedacht. Die staan nog ingeschreven in de basisregistratie op hun huidige adres waar ze wonen, wat ook een verplichting is. Alleen dan hebben ze wel een woning in eigendom elders waar niemand ingeschreven staat in de basisregistratie. Dat heeft een rood vlaggetje opgeleverd omdat als er niemand ingeschreven staat, uit ervaring weten we dan dat daar een kans is dat er aan met name arbeidsmigranten verhuurd wordt omdat die zich niet altijd inschrijven, of eigenlijk heel vaak niet.

De voorzitter: Heeft u een vervolgvraag, mijnheer Kolkiliç?

De heer Kolkiliç: Ja, een korte vervolgvraag, voorzitter. Wat zijn de sancties dan die we als gemeente opleggen buiten de boete van 21.000 euro ongeveer?

De heer Van Herwijnen: Nee, er is inderdaad een mogelijkheid opgenomen voor een bestuurlijke boete. In eerste instantie wordt er de landelijke handhavingsstrategie gevolgd die Dordrecht volgt, het college. Dat wil zeggen waarschuwing, voornemen, opleggen last zonder dwangsom en als uiteindelijk dan nog de overtreding niet beëindigd is, dan verbeuren mensen een dwangsom.

De voorzitter: Dat lijkt me wel effectief genoeg. Gaat u verder.

De heer Weber: Nou, ik heb nog een paar sheets hoor, dan is het klaar. Aan welke knoppen zouden we kunnen draaien? En vooral de belangrijkste vraag is eigenlijk niet zozeer dat we aan die knoppen kunnen draaien maar wat is het effect daar dan van? We hebben nu gewoon een aantal zaken geregeld in die huisvestingsverordening en die zijn tot stand gekomen na, nou ja, best wel veel overleggen en veel vooral ook regionale overleggen, veel afstemmingen en veel dingen die zijn vastgelegd. Nou, dit zijn bijvoorbeeld de groepen zoals ze nu in de huisvestingsverordening staan die voorrang krijgen. Nou ja, je kunt ze allemaal nalopen. Ik denk ook dat de sheets wel, wat mij betreft mogen de sheets ook nagestuurd worden of iets dergelijks. En, nou ja, je zou bijvoorbeeld kunnen zeggen, oké, vinden we het nog verantwoord, is dit de volledige lijst van groepen, missen we groepen, moeten er groepen bij? Zouden er ook groepen af kunnen? Nou ja, dat laat ik, dat laten we verder, dat komt dan ook in de volgende sessie zeg maar naar voren. Maar er valt wel hier en daar nog wat te draaien en bij te schaven.

De voorzitter: De heer Noldus heeft een vraag.

De heer Noldus: Ja, voorzitter, een vraag met het risico dat u daar misschien net op wilde beginnen.

Maar u had het natuurlijk over de voorrang aan personen die een instelling verlaten. Het is natuurlijk zo dat we hier in Dordrecht in de regio veel voorzieningen hebben, veel instellingen hebben die ook een regiofunctie hebben. We hebben een voorrangregeling die voor de regio gelijk is. Als de mensen voor de voorrangregeling in aanmerking komen op basis van het verlaten van de instelling, krijgen ze dan die voorrang in Dordrecht, in de regio of zit er dan toch een sturing in dat ze een voorrang krijgen in de gemeente waar ze oorspronkelijk vandaan komen?

De heer Weber: Ja. Nou, zoals het nu is, en dat is gewoon de praktijk, Dordrecht heeft natuurlijk al die instellingen, daar stromen mensen in. En er is wat moeite, laat ik het netjes zeggen, wat moeite met het uitstromen weer terug naar de regiogemeenten. Dus er komen wel mensen vanuit de regiogemeenten naar Dordrecht in de opvang, maar er zijn geen afspraken gemaakt, en dat zijn we trouwens wel van plan ook voor de volgende huisvestingsverordening, om daar regionaal ook echt afspraken over te maken, over een verdeling ook van die uitstroom. Want daar, dat is nu zeg maar nog niet goed geregeld.

De voorzitter: De wethouder wil een aanvulling.

De heer Heijkoop: Ja, om toch even het beeld een beetje bij te stellen. Uitstroom uit een instelling, dan denk je toch ook snel aan het Leger des Heils hè waar mensen volgende stappen kunnen zetten. We hebben wel degelijk afspraken gemaakt waar het gaat over contingent woningen, een X aantal, en die verdelen we over de regio. Dus het is,

iedereen draagt zijn, heeft een bijdrage. We hebben ook twee jaar geleden afgesproken dat we een financiële incentive eraan toevoegen omdat sommige gemeenten niet leveren. O, sorry, in ieder geval een prikkel of, nou, in ieder geval richting mevrouw Koene, ze krijgen er financieel last van als ze niet leveren. Dat is wel omdat wat de heer Weber terecht aangeeft, het gaat bepaald niet vanzelf. En, nou, je kan dan nog steeds je snor drukken maar het kost je geloof ik wel zo'n 50.000 euro per persoon waarbij je dan je snor drukt als regiogemeente. Maar we maken er wel afspraken over. Dan doen we contingent woningen en alle corporaties in de regio doen daaraan mee, we stellen een aantal woningen beschikbaar. Voor bijvoorbeeld Ambacht zijn het er dan vier, voor Dordrecht zijn het er dan elf, voor Hardinxveld zijn het er twee, op die manier en dan kunnen die daar gelijk naartoe geplaatst worden op het moment dat ze eraan toe zijn om de stap vooruit te zetten.

De voorzitter: Dank voor de aanvulling. Gaat u verder met de sheets en het verhaal.

De heer Weber: Ja.

De heer Noldus: Dan had ik nog één vervolgvraag, ik dacht dat er nog een aanvulling misschien kwam. Maar dan toch even over want die contingent, als we dan kijken op de eerdere sheets met de feiten en cijfers, dan zie je dat de uitstroom uit de instelling valt onder de voorrangregeling, dat zijn er dan in 2022 dertig gevallen van geweest, zo zie ik. En op de slide daarna zien we dus dat contingent, en ik denk dat is waar de wethouder het over heeft, dat valt dan zeg maar onder directe bemiddeling denk ik. Klopt het dat die dan in deze lijsten wel uit elkaar getrokken zijn en dat er echt dertig andere voorrangvarianten zijn.

De heer Weber: Nou, je zegt, je legt precies de vinger op de zere plek. Er zijn twee regelingen voor mensen die een instelling verlaten. Ze kunnen via de voorrangregeling zeg maar die instelling verlaten of als dat niet lukt kunnen ze ook nog richting de contingent regeling. Dus er zijn op dit moment twee regelingen en dat is, ja, dat strookt niet helemaal met elkaar. Dus daar moeten we ook even goed naar kijken want op het moment dat we de mensen die een instelling verlaten volledig via de contingent regeling laten lopen, dan kan die er hier uit, uit de voorrangregeling bijvoorbeeld. Maar ja, goed, dat is ook iets waar we even nog goed naar moeten kijken. Ik denk ook dat we die cijfers even heel goed moeten analyseren van, hoe kan dat nou, dat we en een contingenten regeling hebben en mensen met voorrang worden geplaatst via de voorrangregeling.

De heer Heijkoop: Even nog een kleine aanvulling. Het is niet zo dat we dat makkelijk laten lopen. We hebben in het regionale overleg met de wethouders ook besproken dat er een soort escalatie plaatsvindt. En als een gemeente echt niet levert, dan wordt het eerst op managementniveau, directieniveau, en ik heb recent, vorige week, een brief gestuurd naar het college van een bepaalde gemeente en naar het bestuursorgaan burgemeester om hen erop te wijzen dat zij, dat wij met hen in gesprek willen over een gezin uit die gemeente die zij gewoon moeten huisvesten. Dus dan, we hebben er echt voor gekozen, en dat is niet uit luxe, ik vind het bijna een beetje, ik zou willen dat het niet nodig is, maar dat we het echt op die manier wel opspelen. Omdat je ziet, het gaat nog niet eens zozeer over dat ene huishouden dat niet gehuisvest wordt maar het doet ook iets met andere gemeenten. Op het moment dat er een gemeente mee wegkomt, even plat gezegd, dan gaan andere gemeenten ook zeggen van, ja, hallo, maar als

gemeente A dat op deze manier kan duiken, dan zijn wij ook wat minder bereidwillig. Dus dat is wel, maar je zou willen dat het meer vanzelf gaat maar de realiteit is dat dat helaas niet zo is.

De heer Noldus: Voorzitter?

De voorzitter: Er komen nu diverse vragen. Ik geef even het woord aan de heer Katif.

De heer Katif: Ja, dank u wel, voorzitter. Ik zie dat er inderdaad een voorrangregeling en ik vraag me dan tegelijk af, er zijn zoveel voorrang, welke van die voorrang heeft weer een voorrang boven de ander? Want dat is ook weer zoiets, je hebt elf of twaalf, nee elf voorrang... Stel je voor dat je ze allemaal krijgt, zit er nog naast een soort classificatie waarbij je zegt, nou, weet je wat ik doe, nou, die leraar.

De heer Weber: Nee, dat is iedere keer een afweging. Het is, de woningen zijn schaars en op het moment dat je net een hele geschikte woning hebt voor een groot gezin, ja, dan gaan die op dat moment voor op dat eenpersoonshuishouden dat ook een woning nodig heeft. Dus dat is, er is geen zeg maar standaard classificatie van, nou, die groep zit het meest in de knel dus die geven we altijd voorrang.

Dat is absoluut niet het geval.

De heer Katif: Maar hopelijk, ja, maar ik vind het wel, ik vind het wel enigszins, nou ja, ik wil het woord niet gebruiken maar ik vind het een beetje wonderlijk. In die zin, u zegt, nou, op dat moment, ja, ik probeer het heel voorzichtig.

De voorzitter: Is dit een vraag of is het een '...'?

De heer Katif: Ja, het is een vraag, het is een vraag. Wat zijn de voorwaarden waaronder je eigenlijk zoiets kunt doen? Want je kan niet zeggen, ja, ik zit daar op dat moment, ik heb een woning en ik heb die en, nou ja, ik denk dat het geschikt is voor dat gezin of wat dan ook. Dat moet toch ergens een basis zijn waarop je je oordeel velt?

De heer Weber: Ja. Uiteraard worden ... Ja, nou, we hebben ook, die staat ook in de huisvestingsverordening, we hebben het PUF, het Platform Uitvoering Voorrangregeling en die toetsen alle aanvragen voor voorrang. Die toetsen dat, die toetsen dat gewoon op een objectieve manier. Als mensen voorrang vragen, dan doen ze dat altijd op grond van een van deze zaken die aan de hand zijn. Zijn ze dakloos als gevolg van een calamiteit, ja, dan moeten ze ook best wel acuut geholpen worden want anders blijven ze dakloos. Maar het komt ook wel regelmatig voor dat bijvoorbeeld mensen die een opvanginstelling verlaten, die dan een woning met voorrang aangeboden krijgen, dat ze die weigeren. Dat komt ook wel eens voor. En dan, ja, nou, dan kan die woning ook weer naar een andere categorie. Dus maar het is niet zo dat we zeg maar een classificatie hebben van, nou, die krijgen de meeste voorrang en die wat minder.

De heer Heijkoop: Nou, één toevoeging. Mijn overbuurvrouw gaf dat al aan. Er zijn twee hele harde criteria, sloop. Bij sloop krijg je dus altijd een nieuwe, dan is er eigenlijk geen afweging, dan krijg je gewoon een nieuwe woning. En vergunninghouders, daar zijn we ook gewoon wettelijk aan gehouden dat we die onderdak moeten bieden. Dus daar

speelt ook mee. En voor de rest wat Günter aangeeft, je wil wel passend toewijzen. Dus een gezin wil je het liefst in een gezinswoning plaatsen, je wil bijvoorbeeld niet een alleenstaande in een gezinswoning, dus je probeert het op een goede manier te doen. Het is ook zo dat als je een voorrangverklaring krijgt en je wijst een woning af, dan is dat, dan houdt het ook op. Dus dan vervalt je voorrang en dan ... En dan soms, ik krijg ook wel eens dossiers op mijn bureau van mensen die er dan enorm veel spijt van hebben en helemaal in de ellende zijn geraakt. Nou, dan kan het soms door omstandigheden zijn dat iemand onder zware stress een verkeerde keuze heeft gemaakt maar in principe zijn we daar toch wel redelijk strak in, dat we daar niet al te veel ruimte in geven.

De voorzitter: Dan krijgt u nog een vraag van mevrouw Van Vugt.

Mevrouw Van Vugt-Roose: Dank u wel, voorzitter. Het willen plaatsen van mantelzorgwoningen of zelfs premantelzorgwoningen, dat was gister voor het journaal ook, wordt inmiddels ook al gedaan, hoort dat ook thuis in deze huisvestingsverordening dat dat geregeld wordt?

De heer Weber: Ik denk dat de regeling, die zou in de huisvestingsverordening kunnen staan maar kijk, op het moment dat wij vinden als Dordrecht dat dat mogelijk moet zijn, dan zijn er ook andere mogelijkheden om het te doen en om het vast te leggen. Dat hoeft niet per se in de huisvestingsverordening. Waar het hier om draait is, mensen die mantelzorg verlenen of mensen die mantelzorg nodig hebben, en die bijvoorbeeld iedere dag meer dan twee uur reistijd hebben om die mantelzorg te verlenen of te ontvangen, dat die voorrang krijgen op een woning in de buurt van.

Mevrouw Van Vugt-Roose: Ja, misschien een klein misverstand want ik bedoel niet dat ze voorrang moeten krijgen. Ik heb het eigenlijk nu even niet over de voorrangsregeling maar gewoon of het huisvesten zelf van mantelzorgwoningen ... Dat is gewoon het bestemmingsplan. Dank je wel.

De heer Weber: Oké. Dank je wel, Gemma. Nou, er zijn natuurlijk ook allerlei vragen geweest in de sessie van juni van, en er zijn ook een aantal dingen toegezegd of althans toegezegd, dat zouden we gaan onderzoeken. Dan heb ik het bijvoorbeeld over cruciale beroepsgroepen zoals leraren en zorgpersoneel. De wens is om leraren en zorgpersoneel met voorrang ook naar Dordrecht te halen. Nou, dat kun je op verschillende manieren doen. Dat hoeft niet per se in de huisvestingsverordening, dat kun je ook doen op een andere manier. Je zou ook kunnen kijken naar, oké, voor wat voor soort woningen, wat voor soort woningen zijn nou heel geschikt voor die doelgroep? En hebben wij in ons nieuwbouwprogramma wellicht ruimte om een deel van die woningen ook aan die doelgroep of aan die beroepsgroepen toe te wijzen? Ik heb de vraag ook al gesteld aan de corporaties maar die zien in de bestaande bouw wordt het allemaal heel ingewikkeld omdat je dan mensen die in principe zelfstandig aan een woning zouden kunnen komen met voorrang zou, dat zou dan nog meer druk leveren op de sociale huurvoorraad. Maar daar zouden we het over moeten hebben, ook in de volgende sessie van, hoe gaan we dat dan regelen? Jongeren en starters die ook best in de problemen zitten nu in de huidige woningmarkt, zouden we daar niet iets extra's voor moeten regelen in de vorm van een jongerenparagraaf of een startersparagraaf? Speciaal contingent voor bepaalde doelgroepen. We hebben het net al over die contingent regeling gehad. Nou,

bijvoorbeeld de mensen die instellingen verlaten, als we die volledig in een contingent regeling huisvesten, ja, dan is die speciaal voor die doelgroep. En zo zijn er nog wel meer dingen waar we ook in de praktijk tegenaan lopen, waar we goed naar moeten kijken. En waar we goed, ja, ook vooral jullie moeten bevragen, wat willen jullie eigenlijk geregeld zien in die huisvestingsverordening? Welke zaken wil je daar opgelost hebben of welke oplossingen wil je aandragen?

De voorzitter: Even een vraag, heeft u nog meer sheets want we hebben nog acht minuten.

De heer Weber: Ja, ik heb nog één sheet en dat is deze. Ja, ook daar staan allemaal normen en zaken in waar je over kan zeggen van, ja, die 70 vierkante meter. Ik geloof dat er iemand was in een van de vorige sessies die zei van, ja, kan dat niet wat kleiner, dan kunnen we meer woningen maken? En ja, voor eenpersoonshuishoudens, die hebben helemaal geen 70 vierkante meter nodig. Dus nou ja, dat zijn dingen waar je iets over zou kunnen zeggen.

Waar we ook in de praktijk tegenaan lopen is bijvoorbeeld het wonen boven winkels, die eis van die 40 vierkante meter. Ja, er zijn nu projecten in de aanvraag, die zitten in het winkelgebied maar dat zijn gewoon nieuwbouwprojecten eigenlijk op een groot warenhuis. En ja, dat is kernwinkelgebied dus die woningen hoeven maar 40 vierkante meter te zijn. Dat mogen jullie zelf bepalen. Een van de vragen was ook, kunnen we niet de hospitaregeling uitbreiden? Zou het mogelijk kunnen zijn dat we in Dordrecht in plaats van als je er zelf woont, twee kamers, zouden we niet meer kamers mogelijk kunnen maken en onder welke voorwaarden dan? Dat zijn ook dingen waar je extra woonruimte mee kan creëren. Ja, die grens van goedkope koop, die 405.000 euro, dat is ook zeg maar zo'n norm waarvan je zegt, nou, moeten we daaraan sleutelen of moeten we dat handhaven of moeten we het nog omhooggooien? Het gebruik van de hardheidsclausule. Ja, dat kunnen we strenger maken of minder streng. Aan die knop kan je ook nog draaien, dat er toch meer, dat we iets soepeler kijken of misschien iets beter naar de situatie kijken waardoor er toch meer mogelijk wordt. Ook een van de dingen waar we aan zouden kunnen draaien is die verkamering. Daar zijn nu, is nu een beleidsregel voor dat er niet meer dan twee procent van de panden per straat als kamerverhuur mag zijn en daar kun je ook een ander percentage voor kiezen, als je dat wil. Dat zijn, nou, dat heeft allemaal invloed op, ook op een heleboel andere dingen, op leefbaarheid en op ... Maar goed, het is een norm en als je denkt van, nou, als we dat verhogen dan hebben we meer woonruimte voor jongeren en starters. Kunnen jongeren en starters misschien meer of beter gehuisvest worden.

De voorzitter: Een vraag van de heer Laban.

De heer Laban: Ja, dank u wel, voorzitter. Ik heb eigenlijk twee vragen. Wat ik mis in de knoppen die we kunnen draaien, maar goed, daar kunnen we ook met voorstellen komen uiteraard, is, nou, waar ik eigenlijk van de week van las in de krant en waar ik van schrok, dat in Amsterdam bijvoorbeeld 10.000 woningen leegstaan. De eerste vraag is, hoe is dat in Dordrecht? En de tweede vraag is, is daar nu iets voor in de huisvestingsverordening geregeld of is het een optie om dat in de huisvestingsverordening op te nemen?

De heer Weber: Ik heb geen overzicht van de leegstaande panden in Dordrecht. Ik denk ook dat het een, want ik heb het ook gelezen in de krant, en het is vooral echt een grootstedelijk probleem waar volgens mij in Dordrecht iets minder sprake van is. De waarde in Dordrecht blijft ook behoorlijk achter bij die van Amsterdam. In Amsterdam loont het om gewoon een pand te kopen en het leeg te laten staan en het over een jaar of twee jaar te verkopen, in Dordrecht geldt dat gewoon veel minder. Dus ik weet niet precies wat de situatie in Dordrecht is maar ik had er wel mijn vraagtekens bij. Maar volgens mij kunnen we dat gewoon uitzoeken.

De voorzitter: Er is ook iets mogelijk als een leegstandsverordening, zeg ik maar even erbij als iemand die dat wel eens heeft voorgesteld. Ik ga eerst even naar de heer Noldus en dan naar mevrouw Koene.

De heer Noldus: Ja, voorzitter, dank u wel. Een vraag over de Wbmgp. Dat is natuurlijk, het ging over verschillende gebieden waar we dat toepassen en tegelijkertijd in de vorige slide ging het ook over, passen we alleen artikel 10 toe. Kunnen wij, en dat hoeft misschien niet nu gezien de tijd, maar iets ontvangen wat met die andere artikelen eventueel ook ingezet kan worden en hoe die kunnen bijdragen aan een betere woonomgeving? Of zegt u, nou, het toepassen van artikel 10 is het enige wat toegepast kan worden?

De heer Weber: Nou ja, je kunt natuurlijk, zoals ze dat noemen, de hele Rotterdamwet toepassen maar ik heb niet het idee dat we dat tot nu toe willen in Dordrecht. Zeg maar met die artikel 10 is natuurlijk een artikel met alleen die screening erin. De andere artikelen daar staan nog veel verdere maatregelen in. Die tekst van die wet is gewoon openbaar dus die kun je raadplegen en dan kun je zelf aangeven van, ja, willen we daar wat mee in Dordrecht of niet? Tot nu toe is het alleen artikel 10.

De voorzitter: Nou, mijnheer Noldus, u kunt op internet vinden of er nog iets van uw gading in de wet zit. Mevrouw Koene.

Mevrouw Koene: Ja, dank, voorzitter. Even nog een vraag over die verkamering. Er stond mij bij dat er ook, dus ik weet niet of het gebiedsafhankelijk is want hier staat twee procent van de panden per straat. Maar ik stam ook nog uit het jaar nul dat we het over vijf procent hadden, maar ik weet niet of dat dus straatafhankelijk is of buurtafhankelijk? En ik heb nog de vraag van, hebben jullie nou een idee van gemeentes die het misschien beter doen of waar dingen zitten waarvan je denkt, dat zou interessant voor Dordt zijn?

De heer Van Herwijnen: Ja, de eerste vraag ging inderdaad over die twee procent en het klopt dat in het verleden was het zelfs, was er geen percentage dus kon je een vergunning aanvragen en voldeed je aan de voorwaarden, dan kreeg je die vergunning. Dat heeft niet heel goed gewerkt want daardoor zitten we nu met een soort van surplus aan kamerpanden in sommige straten die daar heel aantrekkelijk voor waren. Vervolgens is het vijf procent geworden voor bepaalde delen, vervolgens is het twee procent geworden voor bepaalde delen en vijf procent voor de rest en uiteindelijk is het twee procent voor de hele stad. Dus nu is het twee procent en dat is overigens niet helemaal per straat want het is per 150 woningen in een straat. Dus er wordt per 150

woningen wordt gekeken als het echt feitelijk 150 woningen zijn, dan betekent dat drie kamerverhuurpanden. Maar is het bijvoorbeeld, zijn het 149 woningen, dan worden er al twee want het wordt naar beneden afgerond en daar is, nou ja, daar zijn we heel streng in.

De voorzitter: Dus als er 50 woningen zijn dan kan het überhaupt niet?

De heer Van Herwijnen: Ja, als het minder dan 50, 49 woningen, dus nee, klopt.

De voorzitter: Zijn hiermee alle dringende vragen beantwoord? Want we gaan een beetje naar het einde toe.

De heer Katif: The best practices. O, sorry.

De voorzitter: Ja, goede. Geen enkele gemeente bent u beter dan Dordrecht, mevrouw Koene. Maar kunt u die vraag ook nog ...

De heer Van Herwijnen: Ja. Ja, het kan ook geregeld worden in het bestemmingsplan bijvoorbeeld, er zijn gemeenten die dat doen. We hebben opgenomen maximaal van vier plus de huisvestingsverordening, maar er kan ook in alle bestemmingsplannen opgenomen worden dat het überhaupt niet kan of dat het wel kan en dat er geen vergunning nodig is dus daar zijn wel veel mogelijkheden in. Ik weet van één gemeente die in eerste instantie onder het dekkingsgebied van OZHZ viel en toen gekozen hebben voor Utrecht, Leerdam. Die hebben besloten om die hele regeling te schrappen uit de huisvestingsverordening en ik geloof niet dat ze dat goed bevallen is. Want vervolgens mochten alle woningen omgezet worden naar kamerverhuur, zonder dat daar enige restricties in waren.

De voorzitter: Goed. Ik denk dat we een beetje naar afronding moeten. Begrijp ik van de wethouder dat u nog wat wilt zeggen?

De heer Heijkoop: Ja, een korte technische toelichting bij deze punten. Sowieso bij de vraag van de heer Noldus, dat ging over artikel 10, die passen we hier toe. Er is een evaluatie geweest, er zijn nog een negen andere gemeenten, waaronder Rotterdam de bekendste is, die ook artikel 8 en 9 toepassen. Dat gaat over je inkomen en sociaaleconomische kenmerken. Dat zijn best wel heftige. Rotterdam moest ook flink in de achteruit dus die heeft dat moeten beperken. En ik moest er ook aan denken, ik kreeg een paar maanden terug ook een hele bemoeizuchtige brief vanuit de provincie dat ze eigenlijk al vonden dat wij een beetje in de achteruit moesten met artikel 10. Nou, we hebben eigenlijk een brief teruggestuurd met de strekking van, bemoei je met je eigen zaken. Maar dat laat wel zien dat je het heel goed moet onderbouwen. Dus je kan niet inderdaad zomaar dat soort artikelen inzetten maar het kan wel op onderdelen dus dat is zeker iets waar je naar moet kijken. En voorzitter, met uw toestemming nog even kort, die 70 vierkante meter, dat is een eis maar er zijn nog twee eisen die erbij horen en dat gaat over een berging en dat je het buitenlangs moet kunnen bereiken. Dus er zit nog meer, iets meer achter. En als we hierover doorpraten, voorzitter, dan is het wel goed, want het kwam nu al even aan de orde, een aantal van deze regelingen die zijn in het verleden tot stand gekomen naar aanleiding van de problematiek die tijd. En ik denk dat het wel goed is om dat ons te realiseren. Bijvoorbeeld, nou, de kamerverhuur, we weten

nog de taskforces van vroeger, dat was, nou, dat is allemaal goed toegelicht. Dus dat is wel, voordat je aan knoppen gaat draaien, maar dat is ook aan mij als wethouder, als college en vanuit de ambtelijke organisatie om u goed te equiperen met informatie dat u in staat bent om de afweging te maken en de voors en tegens goed te kunnen wegen.

De voorzitter: Goed. Wethouder, ik denk dat u ook in de raad aanwezig bent bij ons volgende sessie waar we alle wensen van de fracties gaan inventariseren. Ja, ik dank de heer Weber en Van Herwijnen voor de uitgebreide toelichting en beantwoording van de vragen en uiteraard raadsleden en commissieleden voor het stellen van de vragen.

Ik denk dat we een goede basis hebben om de nodige afwegingen te kunnen maken. Zijn er nog nabranders? Ik zie mevrouw Koene.

Mevrouw Koene: Nou, voorzitter, ik vroeg me af of er al een moment gepland is voor de vervolgsessie?

De voorzitter: Die is 24 oktober. Ja, bedankt ieders aanwezigheid en dan sluit ik bij deze, deze sessie.

Aldus vastgesteld in de raadsvergadering van 7 november 2023.

De griffier,

De voorzitter,

A.E.T. Wepster

A.W. Kolff